

Maistrovo glas

Glasilo Zveze društev general Maister

številka 2/2012

ZVEZA DRUŠTEV GENERAL MAISTER, TRUBARJEVA 3, 1000 LJUBLJANA,
POŠTINNA PLAČANA PRI POŠTI ITI02, LJUBLJANA, TISKOVINA.

2012

Letna skupščina
ZGDM na Uncu

Iz dela društev

Prispevki mladih
o domoljubju

Kaj nam
pomeni himna?

Pamet v krizi

Kje smo, kam gremo?

Kazalo

Uvodnik: Naši uspehi - kdo smo in kaj delamo	3
Kaj je narobe z narodom, ki ga je na javnih prireditvah sram peti himno?..	4
Kje smo, kam gremo?	5
Maistrov dvorec na Uncu odprl vrata 7. skupščini Zveze društev general Maister	7
Kaj sta sporočilnost in poslanstvo generala Maistra v današnjem času?	11
Nekaj misli, izrečenih na redni skupščini Zveze društev general Maister	15
Tudi vojni invalidi smo del civilne družbe	16
Letna skupščina Zveze društev General Maister Slovenije na Uncu	18
Kako nastane novi pevski zbor	20
Moški pevski zbor Dragonarji generala Maistra	22
Prispevki mladih o domoljubju	23
Skrajšan uvod na letnem zboru članov društva GM za Zasavje	24
Prihodnje leto Maistrova spominska soba in osrednja slovenska proslava Maistrovega dne?	28
Društvo »General Maister« Cerkvenjak razvija domoljubje	30
Moji spomini na generala Rudolfa Maistra	31
Tekmovanje v poznavanju novejših zgodovine slovenskega naroda »Pot v prihodnost«	32
Seminarska naloga: Rudolf Maister .	33
Delo Društva generala Maistra Celje v letih 2009–2011.....	40
Dr. Niko Sadnikar, častni član ZDGM in občine Kamnik, poklonil Kamniku zbirko starih knjig	43
Interpretacijski center Cerkniško jezero	44
O Knežjem kamnu	48

MAISTROV GLAS je revija, ki jo izdaja Zveza društev general Maister, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, uredniški odbor: Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Franci Svetelj, Janko Šertel in Dušan Vodeb

Na naslovnici: Skupščina zveze društev general Maister - Unec 2012 in osnutek novega spomenika generala Maistra akad. kiparke Metke Zunanič.

Naši jadranski kapitani

*Po cestah morja
nas pot od kraja do kraja pelja.*

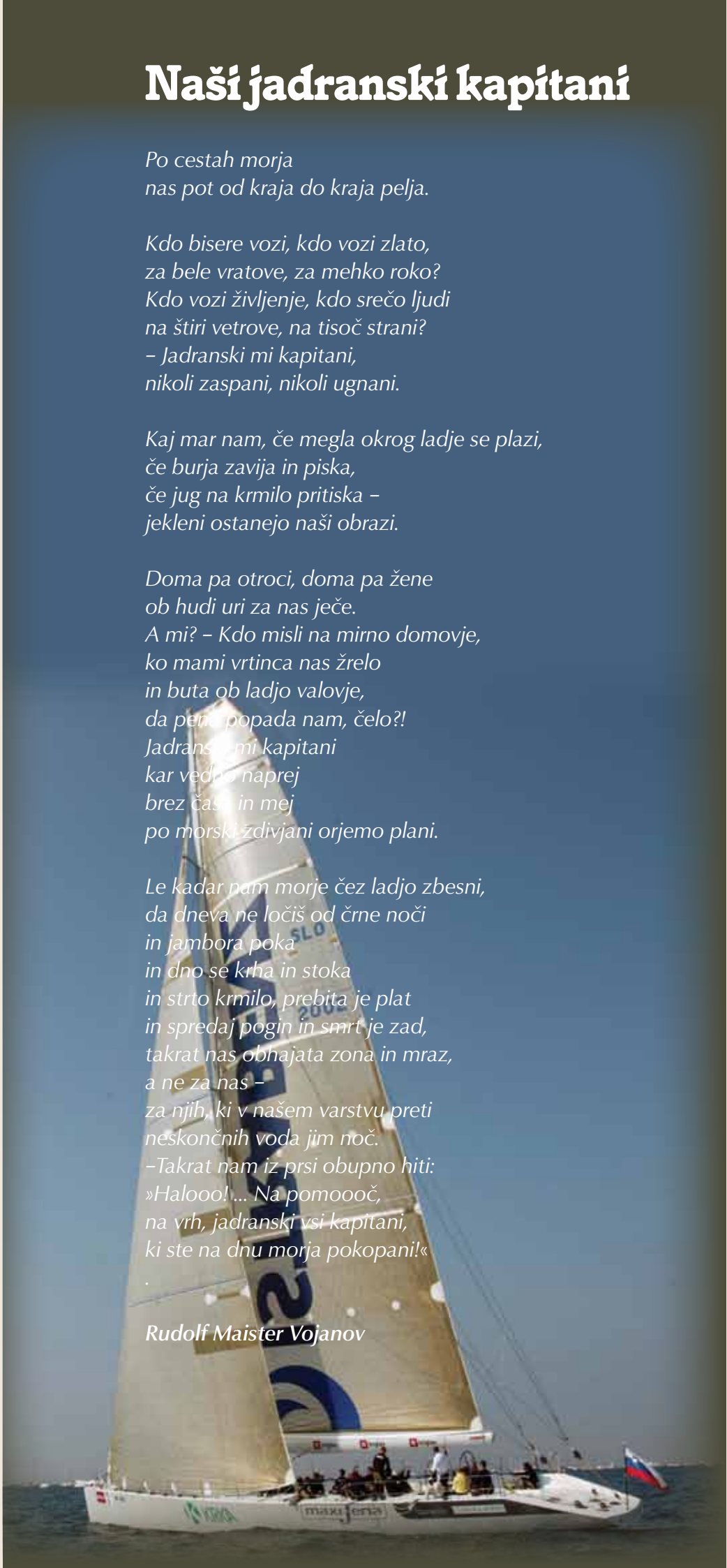
*Kdo bisere vozi, kdo vozi zlato,
za bele vratove, za mehko roko?
Kdo vozi življenje, kdo srečo ljudi
na štiri vetrove, na tisoč strani?
– Jadranski mi kapitani,
nikoli zaspani, nikoli ugnani.*

*Kaj mar nam, če megla okrog ladje se plazi,
če burja zavija in piska,
če jug na krmilo pritiska –
jekleni ostanejo naši obrazi.*

*Doma pa otroci, doma pa žene
ob hudi uri za nas ječe.
A mi? – Kdo misli na mirno domovje,
ko mami vrtinca nas žrelo
in buta ob ladjo valovje,
da pena popada nam, čelo?!
Jadranski mi kapitani
kar vedno naprej
brez časa in mej
po morskem zdivjani orjemo plani.*

*Le kadar nam morje čez ladjo zbesni,
da dneva ne ločiš od črne noči
in jambora poka
in dno se krha in stoka
in strto krmilo, prebita je plat
in spredaj pogin in smrt je zad,
takrat nas obhajata zona in mraz,
a ne za nas –
za njih, ki v našem varstvu preti
neskončnih voda jim noč.
– Takrat nam iz prsi obupno hiti:
»Halooo! ... Na pomoooč,
na vrh, jadranski vsi kapitani,
ki ste na dnu morja pokopani!«*

Rudolf Maister Vojanov

Naši uspehi - kdo smo in kaj delamo

Za gotovo boste vsi bralci našega glasila soglašali z ugotovitvijo, ki sem jo pridobil v dolgih letih delovanja v prostovoljstvu. Gre za samozadovoljstvo in sproščenost ob dejstvu, da si naredil dobro delo za sočloveka, pa tudi za skupnost, kar je lahko družina, sošolci, interesna skupnost (šport, kultura, sostanovalci, strokovni prijatelji itd.), seveda pa v širšem pomenu država ali bolj čustveno izraženo domovina.

Že grški filozof Platon (472 - 347 p.n.š.) je povedal, da človek ni rojen samo za sebe, ampak tudi za državo. Ne glede na to poučno sporočilo znamenitega učenjaka je elementarna resnica ta, da smo pripravljene za koga kaj narediti ali mu darovati, če smo na to osebo čustveno navezani in se z njo identificiramo. Vašo pozornost bi rad usmeril v našo obvezo, da imamo z rojstvom obveznost dati svoj umski in materialni delež za razvoj, varovanje in upravljanje svoje države, ki je naša domovina.

Ker so se člani naših društev s pristopom v članstvo zavezali, da bodo aktivno delovali v negovanju domoljubnih čustev in širili ta odnos med sodržavljane, želim osvetliti nekatera področja našega delovanja, kjer dosegamo uspehe v naše veliko zadovoljstvo.

Vidim jih v sledečem:

- V dvajsetih letih delovanja smo postali velika družina z 20 društvi z okoli 2.000 člani;
- Nekatera društva so izjemno bogata v svojem delovanju in vzor tistim, ki še niso premagala vodstvenih težav;
- Kot ugledna organizacija sodelujemo z vsemi veteranskimi in domoljubnimi zvezami in društvi, lokalnimi skupnostmi, mediji, seveda pa tudi s predsednikom države dr. Türkcom, ki je naš član;
- Uspešno razvijamo program državlanske in domovinske vzgoje;
- Vzpostavili smo pristen delovni odnos s Slovensko vojsko, s katero imamo redna delovna srečanja;
- Država nas je vključila v sistem financiranja, s čimer je prepoznala pomembnosti našega delovanja;
- Vsak član naj pridobi vsaj enega novega člana in vsako društvo naj injicira eno društvo iz svojega okolja, da se bomo podvojili. Mnogi sprašujejo, kako lahko postanejo člani, zato povabite vsakega, ki je pripravljen sodelovati z nami;
- Dogovorili smo se, da bomo organizirali proslavi državnega praznika generala Maistra v Žalcu in proslavo priključitve Prekmurja v Črenšovcih;
- Še mnogo je razlogov za naše zadovoljstvo, med njimi izdajanje revije »Maistrov glas«, ki nas in širšo javnost informira in spodbuja k še večji aktivnosti domoljubnega delovanja v dobro naše domovine in nas osebno..

Predsednik Zveze DGM

mag. Milan Lovrenčič

Mag. Milan Lovrenčič

Kaj je narobe z narodom, ki ga je na javnih prireditvah sram peti himno?

mag. Milan Lovrenčič, Zveza društev general Maister (Sobotna priloga Delo 12. maj 2012)

To ugotovitev je zapisal o nas Slovincih glasbeni kritik Marjan Zlobec, ko je poslušal, kako vneto so Italijani zapeli državno himno po operni predstavi v Firencah. Kaj pa mi? Spremljate državne proslave ali slovesnosti v državnem parlamentu? Angažirajo pop pevko ali pevca, ki v popevkarskem žanru zapoje državno himno, udeleženci pa kot mumije stojijo stremijo in čakajo, kdaj bo popevka odpeta. Kaj pa je državna himna in zakaj je odpeta na slovesnostih državnega ali nacionalnega pomena? Himna je poklon domovini in je izraz ali izpoved narodnostne pripadnosti.

Kdo pa se s solo himno pokloni domovini in kdo javno izrazi svojo pripadnost in spoštovanje do svoje domovine? Samo na kaki športni prireditvi vznikne emocija, da vsi gledalci zapojejo himno. Toda komu pojejo? Domovini ali športni prireditvi-posebno če je to nogomet? Kako ganljivo je, če

športniki ob intoniranju himne še pojejo, in kako je beden posameznik v ekipi, ki ne sodeluje pri petju.

Kaj je torej narobe z državljani ali državno, da smo zanemarili slovesni običaj petja himne v zboru? Spomnimo se razglasitve referendumskega izida ob samostojnosti 24. decembra leta 1990. Vsi poslanci oziroma delegati so spontano peli državno himno, čeprav takrat še ni bila uzakonjena - bila pa je v duši udeležencev. Danes izvajajo himno v Državnem zboru preko zabavne pevke - poslanci pa le stojijo poslušajo. Nekritično smo prevzeli ameriški način izvajanja himne, zanemarili pa evropskega. Če se ozremo na naše sosede Italijane, Avstrijce, Madžare, posebno pa še Hrvate, lahko vidimo, da se vsi udeleženci prireditve s petjem himne poklonijo domovini. Na isti način izražajo svoja čustva do domovine vsi evropski narodi. Vsi, razen nas. S takim načinom izvajanja himne pa smo

okužili šole, kulturna društva pa tudi organizatorje državnih proslav. S tem pa kršijo Zakon o državnih simbolih, kjer je v notnem zapisu tudi o himni zapisano, da se himna izvaja gromko. Lahko popevkarica zapoje gromko?

Sprašujem se, ali v naši državi res nihče ni zadolžen za varovanje naše kulturne sporočilnosti, nekdo, ki bi nas poučil in posvaril, kaj je naša kulturna dediščina in kako jo moramo spoštovati in negovati.

Do sedaj smo imeli Ministrstvo za kulturo, pa ni v tem pogledu nič naredilo, imamo SAZU, pa ni razvidno, da bi kaj ukrenil. V Zvezi društev general Maister pripravljamo skupaj z gospodom Mitjo Gobcem podzakonski akt o načinu izvajanja državne himne. Še bolj je pomembno, kaj čutimo do svoje domovine, kako smo pripravljene svojo predanost do nje javno izraziti s pesmijo, tako kot to delajo spontano vsi evropski narodi.

Pravi koraki

Vželj po pisanju uvodnika k predavanjema prof. dr. Mira Cerarja in prof. dr. Jožeta Mencingerja, oba z aktualnima, vsebinsko pomembnima predavanjema v Rdeči dvorani ljubljanskega Magistrata, katera je organiziralo DGM Ljubljana, mi je, kot strela z jasnega udarila novica ... omahnil 60 m globoko ob sestopu. Napačen korak.

V trenutku, ko odjekne neizprosna, dokončna novica in okolico prevzame kričeča tišina ljudje obmolknejo. Takrat v hipu, nezavedno prevrednotimo prioritete in začnemo razmišljati na novo, o vsem. Zastavlja se nešteto vprašanj. Zakaj je država do ljudi vse manj prijazna? Zakaj ljudje vse bolj bežijo v ekstremne športe, zakaj se vse bolj izpostavljajo v premagovanju zahtevnih ovir, zakaj tekaški maraton 42 km, zakaj kolesarski maratoni, zakaj iskati notranji mir v nevarnih, magičnih previsnih stenah...

Kaj ljudi žene, da bežijo iz te, vse manj človeku prijazne realnosti? Dokončani študij, magisterij, obiskovanje kulturnih prireditev, obiskovanje gledaliških predstav, prijetno druženje. Vse to že zdavnaj ni več dovolj! Mladi se že davno več ne poistovetijo z družbo, ki ji po sili razmer pripadajo. Bežijo stran, v naravo. Po zaključku delovnega tedna se, željni prave svobode in miru, zatekajo k izzivom, ki ne dovolijo ene same, samcate napake. Stene z neustavljivo privlačnostjo vabijo v svoj objem.

Premagati steno pomeni premagati sebe, premagati sivi vsakdan, premagati vso črno navlako, s katero smo obloženi. Premagati skalnato steno pomeni biti nagrajen s popolnim notranjim mirom, tišino, sproščenostjo, tiho srečo, veseljem, modrino neba, svetlobo....pomeni ubežati nezadržnim pritiskom. Prelepo, da bi bilo lahko res? Kdo ve.

Oba predavatelja, tako prof. dr. Miro Cerar kot prof. dr. Jože Mencinger sta v svojih predavanjih analitično opozori-

la na številne odklone, ki vladajo v današnji družbi. Prof. dr. Miro Cerar je s svojim predavanjem »Pamet v krizi« spregovoril v temeljih, ki bi morali biti lastni vsaki spoštovanja vredni družbeni sredini. Prof. Dr. Jože Mencinger pa je s svojim dragocenim znanjem spregovoril o zapleteni ekonomski situaciji v katero smo ujeti.

Oba predavatelja sta opozorila na napačne korake, ki vlečejo družbeni voz navzdol. Hkrati sta nakazala številne poti, ki bi vse bolj neprijazno realnost, ob njihovem upoštevanju, obrnila v drugo, človeku prijaznejšo smer. Nova smer bi začela postopno izpolnjevati pričakovanja tako mladih kot celotne družbe.

Pravi, trdni koraki so znani in lahko postopno zagotove svetlejšo prihodnost naslednjim generacijam. Vrata so priprta...

Gabrijela Biserka Šercelj

Kje smo, kam gremo?

Jože Mencinger, Zveza društev general Maister (Povzetek pogovora 22. maja 2012)

Pošten odgovor na postavljeno vprašanje je, ne vem. Nekoliko lažje je povedati, kako smo prišli, kjer smo.

Slovenija je dolgo veljala za »zgodbo o uspehu«; po dvajsetih letih pa se je znašla v gospodarskem, socialnem, političnem in moralnem krču, ki mu ni videti konca. Gospodarski razvoj je mogoče razdeliti v štiri obdobja; obdobje transformacijske depresije (1991-1993), obdobje okrevanja in brezvetrja (1994-2004), hazardersko obdobje (2005-2008) in obdobje gospodarske krize (2009-2012).

Na začetku tranzicije je Slovenija imela najboljše začetne pogoje; ustvarile so jih odprtost, napol dokončane gospodarske reforme in temelja takratnega gospodarskega sistema: družbena lastnina in samoupravljanje, ki sta omogočala avtonomijo podjetij in normalno delovanje trga produktov. Med prednosti gre šteti še socialno stabilno prebivalstvo, geografsko razpršeno in dovolj moderno industrijo, privatno kmetijstvo, deloma privaten storitveni sektor ter utrjene vezi z zahodnimi gospodarstvi. Tranzicijska depresija je bila kratka; že sredi 1993 je bilo doseženo dno. Začetni pogoji, zavračanje nasvetov mednarodnih finančnih institucij, postopnost in pragmatičnost v gospodarski politiki so pomembni razlogi za kar uspešno tranzicijo. Njene socialne stroške so plačali predvsem industrijski delavci, ki so izgubili delo, a socialna stabilnost je kljub temu ostala pomembna značilnost.

Gospodarske dosežke med letoma 1994 in 2004 je mogoče imeti za solidne; za razvoj v tem obdobju je bila značilna stabilna in dovolj visoka gospodarska rast, ki sta jo spremljali notranje (proračunsko) in zunanje (plačilnobilančno) ravn-

težje. Od drugih nekdanjih socialističnih gospodarstev se je Slovenija razlikovala po relativno majhnih tujih neposrednih naložbah; manj kot druga je prodajala proizvodno bogastvo in obdržala velik del finančnega gospodarstva. S tokovi blaga, storitev in kapitala pa se je vse bolj vezala na EU in tako dejansko, z vstopom v EU in EMU pa tudi formalno, postajala regija EU.

Po vstopu v EU in v evro območje je skrenila s poti dotedanjega konservativnega razvoja. »Zastarelo« (domačijsko) razmišljanje je zamenjalo »moderno«; po njem je bogastvo mogoče ustvarjati s »finančnim poglobljanjem«, iskanjem »priložnosti« za prevzeme in z nakupi »visoko donosnih« vrednostnih papirjev. Gospodarska rast se je res okrepila, število iskalcev dela se je zmanjšalo za tretjino, javnofinančni primanjkljaj, delež javnega sektorja in javni dolg so upadli. Vrednost indeksa ljubljanske borze se je v treh letih potrojila. Vse to je bilo mogoče le s hitro rastjo kreditov, oziroma z zadolževanjem bank v tujini. Posledice »finančnega poglobljanja« bo, kot kaže, dokončno opravilo tudi z »nacionalnim interesom« in Slovenijo vrnilo med druga nekdanja socialistična gospodarstva, v katerih o njihovi usodi bolj ali manj odločajo lastniki multinacionalk, predvsem bank in finančnih institucij, ki so praktično v celoti v tuji lasti.

Krizi, ki se je začela konec 2008, se Slovenija ni mogla izogniti, saj je povsem odvisna od gospodarske aktivnosti v EU, a pričakala jo je z neravnotežji, ki so močno zmanjšala možnosti, da bi vsaj ublažila njene socialne učinke. Krizna javnofinančna gibanja v Sloveniji niso nikakršna posebnost; veliko povečanje proračunskega primanjkljaja in javnega dolga je neizogibna

posledica krčenja gospodarske aktivnosti in socializacije izgub bank, s katero je država, tako kot druge, poskušala in vsaj začasno uspela preprečiti zlom finančnega sistema. Mnogo bolj nevarna kot javni dolg je neto zadolženost Slovenije (bank, prebivalstva, nefinančnega sektorja in države) v tujini in velika medsebojna zadolženost oziroma nelikvidnost nefinančnega dela gospodarstva, ki je prav tako nastala s finančnim poglobljanjem oziroma kreditno zasvojenostjo nefinančnih družb v obdobju pred krizo. Izhod iz krize bo preprečevala še zdajšnja varčevalna histerija v EU in Sloveniji, ki se kaže v nesmiselnem ustavnem »zlatem pravilu«. Ohromelo domače povpraševanje lahko spodbudi le država, a ne z izsiljenim varčevanjem, ampak s spodbujanjem gospodarske aktivnosti. Pri tem ji ostaja le slaba rešitev – zadolževanje in večji javni dolg; oba pa se bosta z nadaljevanjem ohromitve gospodarstva samodejno povečevala, kar je še slabše.

Dati odgovor na vprašanje o koncu krize in o tem, kaj bo s Slovenijo ob koncu desetletja, ni mogoče. Morda je kriza normalno stanje, na katerega se bo treba le privaditi? Pri tem ne gre spregledati, da je Slovenija le EU regija, saj ji od odločanja, ki gre državi kot ekonomski entiteti – o denarju, davkih, mejah in pravih igrah – ni ostalo prav veliko.

Pamet v krizi

Dr. Miro Cerar

Sedanja ekonomska, socialna in širša družbena kriza je predvsem posledica upada naše kolektivne moralno-etične zavesti in zdrave pameti. To krizo bomo lahko zato uspešno presegli le, ko bomo resnično prepoznali svoje neumnosti, pretežno umirili svoje nebrzdane strasti ter vzpostavili pravičnejšo, bolj kulturno in nasploh človeku prijaznejšo družbo.

Kriza je izraz za stanje, ko družba izrazito močno zaniha v vrednotno negativno smer in se kot takšna ujame v močan vrtinec dekadence, brezčutnosti in nečlovečnosti. Takšna stanja so težka, neredko tudi nasilna, toda hkrati nujna za vsako družbo, ki pozabi slediti moralno-etičnim in drugim pozitivnim družbenim vrednotam. Kriza je le nujen odziv stvarstva na človekovo nezmernost. Ta odziv človeka prisili, da začne ponovno razvijati zdravo pamet ter z njo človečnost, pravičnost in druge pomembne vrline. Kriza je torej zdravilo in preizkus obenem. Kdor jo uspe dojeti kot izziv ter jo izkoristi za krepitev svoje pozitivne vrednotne naravnosti, ta iz osebne ali družbene krize prej ali slej izide duhovno, emocionalno, socialno ali kako drugače oplemeniten. Komur to ne uspe, ga čakajo še težje preizkušnje.

V Sloveniji se kriza na večini področij še vedno pogloblja. Politične, ekonomske, finančne in druge družbene elite se pretirano ukvarjajo same s seboj in premalo z resničnimi družbenimi problemi. Smo močno ideološko razklani. Bistveno premalo je pravega domoljubja in medsebojnega spoštovanja. Premalo spoštujemo svojo mlado državo in njene institucije, premalo spoštujemo svojo zgodovino in ne nazadnje premalo spoštujemo drug drugega.

Spoštovanje pomeni, preprosto povedano, pozitiven občutek oziroma odnos do osebe ali kake druge entitete (npr. do državne institucije, neke ožje družbene skupnosti ali naroda). V tistem delu, v katerem nekoga spoštujemo, je prav – predvsem z etičnega vidika –, da mu izkažemo priznanje v obliki pohvale oziroma odobravanja. Če neka laistnost ali dejanje drugega ne zasluži spoštovanja, je pogosto primereno in prav, da na to opozorimo, pri čemer pa mora biti tudi najodločnejša kritika izražena na ustrezno spoštljiv način. Izogibati se moramo predvsem preziru ali sovraštvu, kot skrajnima oblikama nespoštovanja. Na splošno moramo ravnati čim bolj častno, tj. pošteno, pogumno in odgovorno. Častno ravnanje tudi pomeni, da v primeru, ko storimo napako, le-to priznamo in jo skušamo čim prej in kolikor je mogo-

če popraviti. Vse to in še marsikaj podobnega so v resnici enostavne stvari, brez katerih pa se slovenska ali katerakoli družba ne more izkoptati iz krize. Vsi ostali ukrepi, tj. politični, pravni, ekonomski, socialni in drugi, so sicer prav tako pomembni, toda resnično in dolgoročno uspešni so lahko šele tedaj, ko so oprti na etično ozaveščeno družbo, ki dosega tudi ustrezno raven demokratične politične in pravne kulture.

Slovenci se seveda zmoremo in moramo izviti iz krize. Toda za to moramo najprej dozoreti. To pa pomeni, da moramo čim prej »odrasti« ter začeti mnogo več in bolje sodelovati ter se medsebojno spoštovati. Omenjeni etični in drugi pozitivni vrednotni ideali ostajajo sicer v svoji popolnosti tudi za našo in še mnoge prihodnje generacije le nedosegljivi cilji. Toda smer, ki nam jo kažejo, je prava.

Maistrov dvorec na Uncu odprl vrata

7. skupščini Zveze društev general Maister

Po predloženem zapisniku pripravila J. Š.

V prijaznem okolju Maistrovega dvorca na Uncu je bila 14. aprila 7. skupščina Zveze društev general Maister. Pred spominsko ploščo na Maistrovem dvorcu in pred spomenikom Rudolfa Maistra je sledilo polaganje cvetja. V nadaljevanju smo spremljali kulturni program v počastitev Skupščine ZDGM in spomin na sovaščana Rudolfa Maistra.

Skupščine so se udeležili predstavniki 15 društev od 19 oziroma 52 delegatov od 83 možnih predstavnikov društev. Uvodni pozdrav je imel predsednik ZDGM mag. Milan Lovrenčič in pozdravil vse udeležence Skupščine, posebej pa gostitelje in goste. Navzoče je pozdravil tudi podžupan Občine Cerknica Anton Lah in ob tem na kratko predstavil svojo občino. Od gostov so udeležence pozdravili še Janez Podržaj, predsednik ZDVIS; Angel Vidmar ZPVD-Sever; Janez Pajer, ZVVS in Zvone Vatovec, ZSČ.

Predsednik DGM Unec Arne Kozina je po dobrodošlici na kratko predstavil kraj in življenje Rudolfa Maistra na Uncu.

Delovno predsedstvo 7. skupščine ZDGM je vodil gospod Vitko Roš. Uvodna tema se je zaradi odsotnosti dr. Janka Prunka nadomestila z novo vsebino: »Sporočilnost in poslanstvo generala Maistra«, katero je predstavil predsednik Društva General Maister Ljubljana Aleks Štakul. (Vsebina je posebej priobčena v tej številki glasila). Sledilo je poročilo predsednika zveze, zakladnice in predsednika NO.

Pisna poročila o delu ZDGM, o finančnem poslovanju kot tudi poročilo ter zapisnik Nadzornega odbora so bila že obravnavana na 12. seji UO ZDGM (3.3.2012) in posredovana društvom GM/FM. Na

skupščini jih je na kratko obrazložil predsednik ZDGM mag. M. Lovrenčič. Izpostavil je uresničitev najbolj nujnih nalog glede na finančno situacijo. Realizirane so bile prioritete iz programa za leto 2011. Z novembrom 2011, ko so bila sprejeta državna sredstva se je položaj bistveno spremenil. Podpisana je bila Pogodba z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. S temi sredstvi je bilo možno pokrivanje nekaterih stroškov ZDGM in deloma pokrivanje stroškov delovanja društev v povezavi z izvedenimi programi. Nakazila so prišla šele konec leta, zato je bilo potrebno sredstva naglo razdeliti. Zato je bil razdelilnik skupaj z zahtevanimi NO s sklepom sprejet na seji UO 3. marca 2012. Osrednji projekt ZDGM so bili tudi Maistrovi dnevi in program v okviru občinskega praznika v Kamniku. Zelo uspešna je bila tudi osrednja proslava v Slovenski Bistrici, podelitev spominskih priznanj v Kamniku z razvitjem prapora ter položitev vencev ter skupščina v Polenšaku z razvitjem prapora. Ocena je, da je bila velika večina društev uspešna pri svojem delu. Posebno odmeven

je bil tudi govor borca za manjšinske pravice Slovencev na Avstrijskem Koroškem dr. Rudija Vouka. Uspešno je sodelovanje s Slovensko vojsko. Skupaj je bila pripravljena razstava na Ptujju ter razstava Pekre 1991. Z nekaterimi Ministrstvi je bilo veliko dopisovanja in pregovarjanja, kljub pridobljenemu statusu društva posebnega družbenega pomena in veteranskemu statusu. Dobro je bilo sodelovanje s KODVOS-om, čeprav nekateri projekti žal niso bili realizirani po željah. Sodelovanje je bilo uspešno pri projektu Cerje in še na mnogih skupaj realiziranih spominskih slovesnostih. Sodelovanje se je okrepilo tudi z mladimi in šolami s katerimi tečejo dogovori o vključevanju domoljubne tematike v šolske programe. Ponekod so potekali uspešni kvizi in okroglice mize. Ustanovljena so bila nekatera nova društva (Črenšovci), medtem, ko je DRM Žalec tik pred registracijo. Tako bo to že 20 društvo ZDGM. Pomemben delež o prepoznavnosti in o delovanju prispeva tudi glasilo Maistrov glas, ki izhaja ob pomoči sponzorjev. Osrednja točka skupnega delovanja je tudi prostovoljno

delo. Ob koncu je predsednik Zveze pozval vsa društva, naj po svojih najboljših močeh čimbolj pomladijo članstvo. Vsak član v članstvo naj pridobi vsaj eno mlajšo osebo.

Predsednik zveze je z obžalovanjem poročal, da je zakladnica, Marica Štamcar, prenehala z delom, zato ni njenega poročila.

Mag. F. Škufca, predsednik Nadzornega odbora ZDGM se je v imenu NO zahvalil vsem, ki delujejo v zvezi in društvih, kakor tudi za delo pri krepitvi domovinske zavesti. Poročilo je bilo precej kritično. Spomnil je na potrebno usklajenost s Statutarno pogodbo. Vse izdatke je zato potrebno utemeljiti s sklepi, saj je v primeru, ko so bila za leto 2011 prejeta državna sredstva, odgovornost še nekoliko večja.

- Sprejeto je bilo Poročilo o finančnem poslovanju za leto 2011, ki izkazuje 44.127,52 eur prihodkov in 41.039,04 eur odhodkov,

- Presežek prihodkov nad odhodki v znesku 3.088,48 eur se razporedi v nerazporejeni presežek iz preteklih let,

- Sprejet je bil finančni načrt Zveze društev za l. 2012, ki predvideva 49.274,00 eur prihodkov in 49.274,00 eur odhodkov,

- Nadzorni odbor je predlagal skupščini Zveze društev sprejetje sklepa s katerim se zadalži Upravni odbor, da pripravi predlog sprememb in dopolnitev Statutarne pogodbe z natančno opredelitvijo nalog in pristojnosti odgovornih.

Predsednik NO mag. Franc Šufca je po zaključku podal odstop s funkcije predsednika NO ZDGM.

Poročila predsednikov oz. predstavnikov društev

- DGM Ljubljana - predsednik Aleks Štakul

Poudaril je dobro sodelovanje z ZDGM ter pohvalo, da so uresničili 90% programa. Pohvalil je dobro sodelovanje z nekaterimi šolami, saj bodo le tako sledili skupnemu poslanstvu. Zelo poučen, prijeten in

koristen je bil tudi izlet društva na avstrijsko Koroško.

- DGM Kamnik - predsednik Ivan Sekavčnik

Ocenil je, da društvo RM v Kamniku zelo dobro deluje, saj je bilo večino planiranega dela pravočasno in dobro opravljenega. Osrednja naloga v letošnjem letu so priprave z odprtjem spominske Maistrove sobe.

- Domovinsko DGRM Maribor - Uroš Dokl

S pomočjo novega tajnika so organizirali različna predavanja z aktualnimi temami. Zgledno je tudi delovanje s šolami, soorganizirali so

tudi pohoda na Zavrh ter Pekrskih in Limburških dogodkov.

- Prleško DGM Ljutomer - Antonija Albina

Opravičila je odsotnost predsednika. V društvu gojijo veliko zavednost do dela Maistra, kot tudi sama osebno, saj je bil oče Maistrov borec. Sicer pa so poročilo o delu društva v letu 2011 poslali na Zvezo.

- Koroško domoljubno DFM Ravne na Koroškem - predsednik Vladimir Ovnič

Trudili so se, da bi program čimbolj izpolnili. Dobro so sodelovali z gimnazijo. Organizirali so tudi pohod

in izlet na Višarje v Italiji. Povabili so vse udeležence na proslavo 5. maja 2012 z razvitjem prapora. Opozoril je na pomanjkanje finančnih sredstev, od katerih je odvisna realizacija njihovega programa.

- Notranjsko domoljubno DGM Unec - predsednik Arne Kozina

Program je bil v veliki meri realiziran, predvsem s pomočjo zagnanih sodelavcev, ki vse delo opravijo prostovoljno. Posebna zahvala velja UO društva ter gasilskemu društvu Unec.

- DGM za Zasavje - predsednik Emil Štern

Dela se predvsem na dveh projektih. Najpomembnejši je uvajanje domoljubja v OŠ, kjer iščejo somišljenike pri ravnateljih. Pridobivajo člane zadnjih letnikov OŠ. Pripravljajo tekmovanje mladih na področju likovnih del na različne vsebine. Sodelovanje in izkušnje pa bazirajo na dragoceni izkušnji SUAŠ iz Ljubljane, kjer že imajo letoletni pouk domoljubja. Dobro je tudi sodelovanje z mladinskim centrom, saj je to edina pot, kako prodreti k mladim. Dobrodošle so tudi spodbude gostov iz vrst veteranskih organizacij. Sicer pa žele v prihodnje več finančnih sredstev.

- Slovenje-goriško DGM Polenšak - predsednik Jože Hojnik

Povedal je, da delajo po zastavljenem programu in so zadovoljni z realizacijo in dobrim sodelovanjem z Zvezo. Želijo navezati tudi dobro sodelovanje s šolami. Povedal je, da so številčno močno društvo. Zahvaljujejo se za finančni delež, prejet konec lanskega leta.

- Pohorsko DGM Zg. Ložnica - predsednik Božidar Zorjan

Večji del delovanja je razviden iz posredovanega poročila. Mnoge aktivnosti so v soodvisnosti od prejetih finančnih sredstev. Sodelovali so tudi pri otvoritvi kipa v vojašnici v Slovenski Bistrici. Vse navzoče so povabili na 5. Šarhov pohod po poteh Pohorskega bataljona 28. aprila 2012.

- DGM Ptuj - predsednik Stanislav Brodnjak

Poleg rednih nalog zbirajo denar za postavitev spomenika Rudolfu Maistru. Nekaj naj bi za to prispevala občina.

Pričakujejo in želijo, da so bo projektu finančno odzvala tudi Zveza.

- Domovinsko društvo GRGM Šentilj - predsednik Bruno Jelenko

Posredujejo lepe pozdrave s severne meje naše domovine. Poleg organizacije proslave so zadovoljni s sodelovanjem z OŠ. Poudariti je potrebno, da članstvo živi in dela v negovanju spomina na generala Rudolfa Maistra.

- DGM Celje - predsednik Sebastijan Pauman

Pohvalil je odlično sodelovanje z gimnazijo in vojsko. Mnogi ne vedo, da je Maister deloval tudi v Celju, ko je leta 1914 vodil literarni krožek na gimnaziji. Na zgradbi je bila odkrita spominska plošča. Sicer pa so s slovensko vojsko pripravili razstavo ter predavanje z dijaki 3. letnika gimnazije na temo domoljubja. Sodelovali so pri proslavi v spomin na K.D. Kajuha. Skupaj z vojsko, občino in veteranskimi organizacijami so organizirali dan odprtih vrat

- DGM Kranj - predsednik mag. Janez Tavčar

Mlado društvo deluje dve leti in je edino društvo Rudolfa Maistra na Gorenjskem. Zahvaljuje se zvezi za prejeta finančna sredstva. Poslanstvo se je pričelo na gimnaziji, saj jo je obiskoval Maister. Imajo aktivno članstvo. Upajo in želijo, da bi imeli v prihodnje več sreče s predlogom za Prešernovo nagrado vrhunskima glasbenima umetnikoma, bratoma Avsenik. O sodelovanju se pogovarjajo z OŠ in gimnazijo. Cenijo zavzetost predsednika Zveze za njihovo delo in se mu ob tej priložnosti toplo zahvaljujejo.

- DGM Cerkljenjak - predsednik Roman Lorenčič

Gre za mlado društvo, ki se zavzeto uči. Redno se udeležujejo Trstenjakovega pohoda, sicer imajo vsako leto predvidoma v OŠ predstavitev dela Rudolfa Maistra in njegovo sporočilnost. Zahvaljujejo se predsedniku Zveze za ves vložen trud pri delovanju njihovega društva.

- Prekmursko DGM Črenšovci - predsednica Mateja Zelko

Deluje šele prvo leto. Sodelovali so pri organizaciji proslave združitve z matičnim narodom ter razvili društveni prapor. Na visokem nivoju sodelujejo tudi z OŠ v obliki razstav in radijske ure. Uspešen je tudi projekt »Stisni roko v pest«, s katerim dodatno spodbujajo domoljubje in zavedanje pomena negovanja ljubezni do domovine.

- DGM Žalec v ustanavljanju - predsednik Lojze Posedel

Najmlajše društvo v Savinjski dolini, kjer je prisotno veliko domoljubja. Ker danes živimo v obdobju družbene in vsestranske krize, opozarjajo na pomen etike in morale v našem vsakodnevem življenju. Pripravljajo raziskovalne naloge tudi za najmlajše. Želijo biti soorganizator osrednje državne proslave ob dnevu državnosti v letošnjem letu.

Predsedujoči Vitko Roš se je zahvalil za izčrpna poročila društev ter delo predsednikov, UO in članov v društvih.

Po razpravi, v kateri je sodeloval tudi Milan Kneževič, je bil sprejeto poročilo predsednika ZDGM o delu zveze, ki izkazuje prihodke 44.127,52 eur in 41.039,04 eur odhodkov. Presežek prihodkov nad odhodki v znesku 3.088,48 eur se razporedi v ne-razporejeni presežek iz preteklih let.

V krajši obrazložitvi je predsednik ZDGM predstavil program dela in finančni načrt ZDGM za leto 2012, ki naj bo na predlog NO uravnotežen in po postavkah primerljiv z realizacijo v letu 2011. Obstaja skrb, da prihodkovna stran ne bo realizirana. V tem primeru bo potrebno sprejeti rebalans. Kljub sprejetim pogodbenim obveznostim so zaradi varčevalnih ukrepov delna neznanka tudi finančna sredstva države do ZDGM.

Potrjen je bil Program dela in finančni načrt za leto 2012, ki predvideva 49.274,00 eur prihodkov in 49.274,00 eur odhodkov. V nadaljevanju je bilo soglasno sprejeto, da se zadolži UO za sprejem ukrepov za uskladitev prihodkov in izdatkov v letu 2012 (če bo potrebno) ter da se pripravi predlog sprememb in dopolnitev Statutarne pogodbe ZDGM, kjer se natančneje opredelijo naloge pristojnih. Dosedanjega

podpredsednika dr. Ludvika Toplaka, zakladnico Marico Štamcar in tajnika mag. Francija Okorna se razreši. Soglasno so izvoljeni: za podpredsednika Stane Kocutar; za zakladnico Irenka Erjavec in za tajnika Rudolf Pfajfar.

Predsednik delovnega predsedstva Vitko Roš je obrazložil predloge za podelitev priznanj ZDGM, dvema zelo zaslužnima članoma, Viktorju Pistotniku iz DGM Ljubljana in Tonetu Strletu iz Notranjskega domoljubnega DGM. Priznanje sta prejela iz rok predsednika ZDGM.

Predsednik ZDGM mag. Milan Lovrenčič je čestital izvoljenim kandidatom, razrešenim pa se zahvalil za delo. Posebej se je zahvalil učencem OŠ Jožeta Krajca, podružnica Unec in pevskemu zboru 5. Dragonskega polka za bogat kulturni program. Sledila je bogata in zelo okusna pogostitev kulinarčnih dobrot, ki so jo pripravile skrbne in gostoljubne gospe tokratnega gostitelja 7. seje skupščine ZDGM, Unca.

Podpredsednik Jože Tišler je nato ob zaključku povabil navzoče na kobilico v Rakov Škocjan in na ogled žive makete presihajočega Cerknškega jezera v Dolenjem jezeru.

Kaj sta sporočilnost in poslanstvo generala Maistra v današnjem času?

Aleks Štakul

Odlčnost generala Maistra in borcev za severno mejo je navdihovala tudi borce narodnoosvobodilne vojske v drugi svetovni vojni in tiste posameznike, ki so si vse do dneva osamosvojitve prizadevali za ohranjanje sporočila generala Maistra in borcev za severno mejo. Ali danes znamo ohranjanje sporočilnosti in etične vrednote teh velikih zgodovinskih dejanj?

Koliko znamo ceniti svobodo? Se sploh zavedamo, kakšno pot smo morali prehoditi do lastne države in koliko žrtev na naši dolgi in razburkani zgodovinski poti je bilo potrebnih, odrekanja, samoodpovedovanja, pokončnosti, solidarnosti, enotne volje in jasne vizije v lepšo prihodnost, ki jih žal danes nimamo, da lahko živimo v svobodnem svetu. Da imamo lastno ustavo in svobodo govorjene ter pisane besede.

Kako cenimo žlahtno žuborenje slovenske govornice? Kaj je lepšega kot imeti svoj lastni jezik s katerim lahko izražamo svoje misli, stališča in s pomočjo katerega negujemo in

ohranjamo bogato kulturno dediščino od Brižinskih spomenikov, preko Trubarja, Prešerna in do vseh ostalih velikanov naše književnosti na katere smo lahko upravičeno ponosni. Kako odločno ga znamo braniti pred potujčevanjem in vrivanjem angleških in drugih jezikov, ki bi radi postopoma prevladali na slovenskih tleh. Ali je prav, da celo predavanja na nekaterih fakultetah potekajo v tujem jeziku in da smo povsem nedovzetni ob poimenovanju blagovnih znamk podjetij, lokalov, ki prevzemajo tuje nazive. Smo mar res tako majhni in neprepoznavi v svetu ter navsezadnje nepomembni, da nam niti lastnega materinega jezika ni potrebno braniti in ohraniti. Kolikokrat se spomnimo ob tem generala Maistra, ki je odločno poveljeval svojim hrabrim borcem v slovenskem jeziku.

Kakšen je naš odnos do domovine? Koliko jo čutimo v sebi in se zavedamo svojih slovenskih korenin. Ne gre samo za to ali jo znamo kulturno slaviti na priložnostnih srečanjih

in proslavah, ali znamo zapeti v zboru našo lepo Zdravljico ampak kako jo v javnosti dostojno in odločno branimo, ko se podcenjujeta in omalovažujeta zanos in ponos do domovine, ki so ga tudi za ceno izgube življenja izražali in udejanjali naši predniki. Kakšna bo ta naša domovina, če jo v sebi ne čutimo, mar bo jutri marsikomu mačeha namesto dobra mati. Kako tkemo in negujemo medsebojne odnose kjer ne vladajo laži in osebne intrige v bitki za oblast in lastne interese.

Komu je namenjena demokracija, s katero se tako rada hvali politična elita? Demokratia izvira iz grške besede demos-ljudstvo in kratein-vladati. Torej politična ureditev, kjer pripada najvišja oblast ljudstvu, bodisi neposredno, če o državnih zadevah odločajo vsi državljani ne glede na premoženjsko stanje, družbeni položaj ali pa posredno, če ljudstvo izvaja oblast po izvoljenih zastopnikih. Ali danes res lahko govorimo o politični in družbeni enakosti, zlasti enakosti pravic ob velikih odklonih v naši družbi.

Je demokracija samo za izbrance? Ali so ljudje oziroma državljani v prvem planu politike samo takrat, ko gredo na volitve, po njih pa se na dane obljube ter zaveze povsem pozabi. Smo pripravljeni prisluhniti tudi drugačnim mišljenjem in razmišljanjem, ki se razlikujejo od našega. Znamo ceniti pamet in znanje ali pa namesto moči argumenta prevlada nedemokratski argument moči.

Moralna kriza je globoka in zasebni interesi pogosto prevladajo nad skupnimi – družbenimi. Si lahko predstavljamo, kje bi bili danes in kaj bi bilo z nami, če general Maister ne bi imel tako visoke morale in odločne drže in zavedanja o nrvnih dolžnostih do ljudi, sočloveka ter

družbe, s katerimi je s svojim osebnim zgledom in velikim ugledom dvigal in krepil duh, zavest svojih bojujočih čet. Ljudje so mu zaupali in verjeli.

Kako trdni temelji so torej take domovine, ki ni dovolj prijazna do vseh, in kaj smo za njo pripravljene tudi sami storiti, da nam bo jutrišnji dan lepši in boljšega blagostanja.

Živimo v krizi, ki pa ni samo posledica hudih finančnih težav in različnih sprevrženosti v svetu. Velik del slabosti je kar doma, v nas samih. Kako to premagati in preseči, da mlade generacije z dragocenim znanjem in raznoterimi sposobnostmi, ki po končanem šolanju in študiju nimajo zaposlitve ne bodo videle in iskale rešitve za svoj življenjski obstoj in prihodnost v širnem tujem svetu.

Današnje razmere so slabe. Ponaavlja se ekonomska zgodba bivše

skupne domovine Jugoslavije, ki je prav zavoljo nerešenih ekonomskih vprašanj razvoja in krepitve nacionalizmov in drugih negativnih pojavov v razslojeni družbi pripeljala do njenega razpada. Današnji čas v tem pogledu ni bistveno drugačen od tistega pred našo osamosvojitvijo, ko smo potrošili več kot smo ustvarili in se visoko zadolževali v tujini. Res, da smo razliko pokrili tudi z lastno tiskarno denarja in velika sreča je, da je sedaj nimamo. Toda trmasto vztrajanje egoističnih in ozkih interesov dnevne politike, zabarikadirane na okopih strankokracije, ki se ob cenemem populizmu in demagogiji kažejo tudi v zavračanju nujno potrebnih finančnih žrtev, da nam bo vsem skupaj in ne samo izbrancem jutri ponovno boljše, je nič drugega kot odraz človeškega egoizma, zaplotništva in pogubne kratkovidnosti. Če bi tako ravnal general Maister danes ničesar ne bi imeli.

Mora res pri vsaki skupščinski ali vladni odločitvi pa čeprav je prava in dobra, ker nam odpira pot v prihodnost, prevladati ideološka razdvojenost in zaslepljenost.

Prav zato mora biti razumevanje domoljubja in njegovega utrjevanja v današnjem težkem času zelo subtilno in ne more temeljiti le na negovanju tradicij ampak v novih metodah in oblikah dela, ki bodo prispevale resnični demokraciji in uveljavljanju znanja na vseh področjih političnega, kulturnega in gospodarskega življenja.

S tega vidika tudi ocenjujem naše delo, ki ne more temeljiti samo na zunanjih formah ampak smo dolžni kot člani društva general Maister, da delujemo v skladu z njegovim poslanstvom in vrednotami v okoljih kjer delamo in živimo. To ne pomeni, da niso potrebne tudi organizirane oblike našega dela in različnih aktivnosti.

Domoljubje.

Angel Vidmar, podpredsednik združenja SEVER

Ko se veterani in domoljubi srečujemo, ko nastopamo v javnosti ali ko poskušamo mladim, pa tudi vsem nam dopovedati, da je v vseh nas ali vsaj pri nekaterih premalo domoljubne zavesti, se je treba vprašati: Kako smo svoj jezik in kulturo sploh obdržali?

Kako smo lahko preživeli kot majhen narod na majhnem ozemlju na stičišču veliko večjih narodov, kot so Germani, Romani ali južni Slovani?

Želje in hotenja velikih narodov so vedno bile zatirati manjše narode. Podjarmiti si majhne narode in majhne države, še posebno, če te države domujejo na tako pomembnem ozemlju, kot je slovensko.

V okviru, pod okriljem in v naročjih različnih velikih narodov smo v preteklosti živeli Slovenci in ni nam bilo vedno lahko, saj nam domovina v teh naročjih ni bila vedno dobra mati, vendar smo kot narod preživeli.

Kako nam je to uspelo?

Predvsem zaradi naše ljubezni do domovine, do naše rodne slovenske zemlje, zaradi naše trme in ponosnega značaja, zaradi našega zavedanja, da smo Slovenci z lastnim jezikom, lastno in bogato kulturo, z lastnimi ustvarjalnimi ljudmi in da se prav zaradi tega kljub naši majhnosti ni potrebno sramovati in biti pohlevni in ponižni pred drugimi velikimi narodi.

Beseda domoljubje je sestavljena iz dveh lepih besed: dom in ljubezen.

Ob vsem tem se moramo vprašati, ali smo kot državljani vedno srečni in zadovoljni v naši domovini. Lahko bi rekel, da je ljubezen obojestranska. Ljudje, ki se v svoji domovini počutijo srečne in zadovoljne, toliko bolj ljubijo svojo domovino.

Ljubezen do svoje domovine smo Slovenci v različnih obdobjih iz-

ražali različno močno in različno goreče. Takrat, ko smo se kot Slovenci počutili ogrožene, ogrožene kot narod, je bila naša ljubezen do domovine še posebno velika in strastna. Takrat smo običajno stopili skupaj in se kot eden zoperstavili potujčevanju, raznarodovanju, teptanju naših pravic, biti narod z lastno prepoznavnostjo, biti enako-praven z vsemi, tudi tistimi največjimi narodi sveta.

Slovenci smo se v zgodovini oprijeli veliko simbolov in osebnosti, ki so nas povezovali tudi v najtežjih časih za naš obstoj.

Ljubezen do domovine in do Slovencev je ob pisanju v slovenskem jeziku poudarjal Primož Trubar že pred 500 leti, ko je Slovence nagnovoril z znamenitim stavkom: Lubi Slovenci.

V zgodovini poznamo še veliko takih pokončnih mož, ki jim ni bilo

vseeno za Slovence in slovenski narod. Slovenci imamo slovenske pesnike in pisatelje, imamo legendarne poveljnike in vojskovodje, na katere smo lahko kot na velike ustvarjalce in domoljube ponosni, saj so vlivali pogum in bodrili slovenski narod tudi ob njegovih najtežjih preizkušnjah.

Vedno nas je povezoval naš Triglav, simbol slovenstva, ki je generacije Slovencev povezoval med sabo.

Jakob Aljaž, župnik, skladatelj in planinec, ki je služboval na Dovjem, je za pet goldinarjev kupil Kredarico in vrh Triglava in si s tem zagotovil pravico za postavitve skromnega zavetišča, imenovanega Aljažev stolp na vrhu Triglava. To je storil kot zaveden Slovenec.

Triglav nas je Slovence povezoval tudi kasneje, pomenil je naš simbol. Triglavka je bila partizansko pokrivalo, Triglav je bil znak Osvobodil-

ne fronte, ki je združila Slovence v boju proti nacizmu in fašizmu.

Domoljubna zavest je vodila generala Rudolfa Maistra, da je s svojo vojsko obranil del slovenskega etničnega ozemlja.

Primorce je domoljubna zavest po prvi svetovni vojni združila v boju proti zatiranju Primorcev in proti terorju, ki ga je na našem ozemlju izvajala fašistična kraljevina Italija.

Domoljubna zavest se je pri Slovencih ponovno povzpela do ne slutnih razsežnosti v začetku 2. svetovne vojne, ko je bil slovenski narod že obsojen na izginotje in propad. Takšno usodo mu je namenil nacizem in fašizem. Slovenski partizani in člani odpora proti okupatorjem so umirali z besedami ljubezni do Slovenije in slovenske domovine na ustih.

Slovence je domoljubna zavest in ljubezen do Slovenije verjetno bolj enotno kot kdaj koli prej združila tudi konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let, ko je naš obstoj ogrožal velikosrbski nacionalizem.

Slovenke in Slovenci smo ustvarili samostojno slovensko državo, ustvarili smo jo vsi tisti, ki smo se za samostojno državo odločili že na plebiscitu 23. decembra 1990, in vsi tisti, ki so takratni milici in teritorialni obrambi, kot oboroženima silama, pomagali v vojni za obrambo samostojne Slovenije.

In kaj lahko rečemo danes, po 21 letih samostojne države Republike Slovenije? Potem, ko smo v mednarodnem merilu dosegli skoraj vse. Smo še ponosni, da smo Slovenci? Se še zavedamo, da je domoljubje in ljubezen do svoje domovine treba negovati na vsakem našem koraku?

Spoštujemo naše državne simbole? Zastavo, grb, himno? Nas je sram ali nimamo časa izobesiti naše državne zastave na naše domove v času praznikov ter tako pokazati spoštovanje do naše domovine in jo ne nazadnje ob praznikih tako tudi okrasiti in polepšati? Jo sploh znamo izobesiti? Vse to so vprašanja, ki potrebujejo odgovore in premisleke nas vseh.

Znamo zapeti in vemo, kdo je napisal in kdo uglasbil našo himno? Katera kitica Prešernove Zdravljice je naša himna? Jo vsaj poskušamo zapeti ob različnih priložnostih? Nam je v ponos in jo poslušamo z dostojanstvom in ponosom?

Spoštujemo naš jezik, našo kulturo, naše pesnike in pisatelje, spoštujemo sploh drug drugega? Ta in podobna vprašanja se mi včasih postavljajo in odgovorov nanje pogosto ne najdem.

Včasih se sliši, da smo sedaj v globalnem svetu, v katerem prevladujejo različni elektronski mediji, kjer so bolj pomembna socialna omrežja, internet, radio in televizija, kot pristni medsebojni odnosi. Gotovo smo vsi skupaj del tega sveta, del Evrope, vendar moramo biti najprej Slovenci, in to tisti pravi zavedni in domoljubni Slovenci, in šele nato smo lahko Evropejci in svetovljani.

Ne samo pred prazniki, vedno in vsak dan ob vsakem našem ravnanju je čas za razmislek o naši pripadnosti domovini, o domoljubju in naših vrednotah: spoštovanju, odgovornosti, poštenosti, solidarnosti

www.zvezadgm.net

Nekaj misli, izrečenih na redni skupščini Zveze društev general Maister

Janez Pajer

V letošnjem letu praznuje Zveza društev general Maister petnajsto obletnico delovanja. Njeno poslanstvo je izjemno pomembno, saj obuja spomin na pomembne dogodke v letu 1918 in vlogo generala Rudolfa Maistra, ki je bil dolga desetletja zamolčan in odrinjen na rob zgodovinskih dogodkov, ki pa so bili po končani prvi svetovni vojni ključnega pomena, da smo priključili matičnemu narodovemu telesu lep del Štajerske. Vlogo generala v teh dogodkih ne bom ponovno opisoval, saj nam je vsem rodoljubom dobro znana. Izpostavil pa bi njegov izreden odnos do pripadnosti in zavedanja, da je Slovenec in da je napočil čas, da se oblikuje skupno narodovo ozemlje, ki je bilo dolga stoletja podjarmljeno večinoma pod Germani. Generala Maistra odlikuje v njegovem značaju ne samo rodoljubnost, pač pa tudi izjemna vojaška usposobljenost in pogum, vse skupaj pa povezano z intelektualnim izražanjem v poeziji. Manjkala mu je samo politična spretnost, ki pa jo je prepustil ljubljanskim politikom, upajoč, da bo tudi pri njih dovolj visok prag domoljubja in da ga bodo podprli v njegovih hotenjih o zasedbi Koroške. Upanje je bilo zaman.

Zgodovina naj bi bila učiteljica narodovega spomina. To je res, vendar ne za vse pripadnike določene naroda, konkretno Slovence, saj politiki, narodovi izbranci, ponavadi nimajo zgodovinskega spomina in čuta do naroda, s tem pa tudi pomankanje domoljubja. To se je izrazilo po končani drugi svetovni vojni, ko smo Slovenci, kljub sklepom Osvobodilne fronte o Združeni Sloveniji, sicer pridobili lep del etičnega ozemlja, vendar je še vedno ostala izven le-tega Koroška, Benečija, Goriška in Trst z okolico. Mlačnost slovenskih takratnih politikov, ki jim

je bilo domoljubje drugotnega pomena, najbolj pa je bil pomemben idejni internacionalizem, izražen v komunistični ideologiji, je botrovala takemu zaključku. Sicer pa smo Slovenci prvič dobili državo, z omejeno suverenostjo, kot republika v sestavi federacije Jugoslavije. Osamosvojitvena vojna za samostojno državo Slovenijo, ki je bila kot rezultat izjemne narodove odločitve na plebiscitu v letu 1990, je omogočila, da smo Slovenci postali nacija – ustanovili smo državo, Republiko Slovenijo. Izjemna narodova enotnost, odločen oborožen odpor Milice in Teritorialne obrambe proti agresorju JLA so bili aduti, ki so politikom v pogajanjih za zeleno mizo omogočili ustanovitev nove države. V relativno kratkem času smo postali članica OZN, Evropske skupnosti in vojaške organizacije NATO. V tem delu gre politikom vse pri-

Misli, izrečene na skupščini Zveze društev General Maister, je podal Janez Pajer, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo v obdobju 2008 – 2012, sedaj član Predsedstva Zveze in predsednik Pokrajinskega odbora ZVVS za Južno Primorsko.

znanje. Vendar se je zelo kmalu pokazala šibkost slovenskega značaja, udinjati se. Suverenost, ki bi jo naši politiki morali izražati v skupnosti evropskih narodov, se je spremenila predvsem v kompromisarstvo. To se jasno odraža v trenutnem političnem stanju. Državljan se vpraša, katere interese zastopajo naši politiki v vseh teh dvajsetih letih?! Narodove ne! Potrebovali bi novega generala Rudolfa Maistra in Primoža Trubarja, da bi osvojili reklo »stati inu obstati«.

Tudi vojni invalidi smo del civilne družbe

Janez Podržaj, predsednik ZDVIS

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS) v sedanji obliki je bila ustanovljena konec leta 1994 in združuje 15 društev vojnih invalidov na območju Slovenije, ki so registrirana po zakonu o društvih in imajo vsa tako kot Zveza status invalidske organizacije.

Poleg tega ima tudi status invalidske reprezentativne organizacije za invalide s statusom vojaških vojnih invalidov in vojaških mirnodobnih invalidov.

ZDVIS je od leta 1995 članica Sveta invalidskih organizacij Slovenije in od leta 1997 polnopravna članica Svetovne federacije veteranov.

Kljub kratkem času obstoja Zveze sega tradicija organiziranosti vojaških vojnih invalidov daleč v čas Avstro-Ogrske države. Kasneje so bili vojaški vojni invalidi organizirani v Kraljevini Jugoslaviji. Zelo močna in aktivna organizacija je bila v bivši Jugoslaviji. Zveza vojaških vojnih invalidov Slovenije (ZVVIS) je bila ustanovljena 30. septembra 1945 in se je leta 1962 združila z ZZB NOV

Slovenije. Po razdružitvi z ZZB NOV leta 1994 pa nadaljuje prejšnje poslanstvo in tradicijo.

Starosti in strukturi članstva je prilagojeno organiziranje in delovanje Zveze ter društev.

V društva je vključenih cca 4.500 članov, ki združujejo cca 1.200 vojnih invalidov iz NOB, okrog 100 invalidov iz osamosvojitvene vojne 1991, nekaj nad 1.100 mirnodobnih vojnih invalidov in nekaj manj kot 1.300 družinskih upravičencev, ki so deležni varstva po zakonu o vojnih invalidih. Število članstva se zaradi starosti populacije dnevno spreminja, zato je ta podatek približen. Poleg tega je v naših društvih še približno 800 drugih članov - prostovoljcev, ki v naših društvih pomagajo pri izvajanju posebnih socialnih programov za vojne invalide in upravičence po zakonu ali opravljajo administrativna dela in podobno.

V društvih vojnih invalidov in v organih ZDVIS največ pozornosti in denarja namenjamo načrtovanju in izvajanju posebnih socialnih progra-

mov in storitev za invalide. Zveza vsako leto pripravi posvet ali seminar, na katerem udeleženci razpravljajo o aktualnih vprašanih načrtovanja, izvajanja in vrednotenja posebnih socialnih (manj drugih) programov.

Naša primarna naloga je skrb za socialno in zdravstveno stanje svojih članov, to je vojnih invalidov, kot so: ohranjanje zdravja, obisk in pomoč vojnim invalidom na domu, ohranjanje tovariških vezi med vojnimi invalidi in družinskimi člani, izobraževanje invalidov za čim bolj samostojno in neodvisno življenje, izobraževanje prostovoljcev za pomoč invalidom z izvajanjem posebnih socialnih programov, socialno ogroženim se v okviru možnosti dodeljuje tudi posebna socialna pomoč, skrbi za rekreacijo in fizično kondicijo vojnih invalidov, z informativno dejavnostjo obvešča svoje člane o novostih na področju zakonodaje in socialnega varstva, ki obravnavajo invalide. Vsako leto organiziramo družabna srečanja vojnih invalidov in družinskih upravičencev. Udeležujemo se tudi proslav spomina tradicij NOB in vojne za Slovenijo 1991.

Države z daljšo zakonodajno tradicijo varstva vojnih invalidov svojim vojnimi invalidom zagotavljajo tudi različne oblike funkcionalne pomoči. Pri obravnavi pravic vojnih invalidov izhajamo iz dejstva, da država nosi odgovornost za poškodbe ljudi v zvezi z vojnimi oziroma vojaškimi dogodki. Da imamo vojni invalidi v oblikovanju suverenosti in obrambe države ter razvijanja domoljubja pomembno mesto v pravnem pogledu nakazuje to, da jim je država z ustavo zagotovila posebno varstvo.

Praksa v Sloveniji kaže, da velik delež teh oblik pomoči preko izvajanja posebnih socialnih programov vojnimi invalidom zagotavljajo prav njihova društva. Temeljno skrb za

vojne invalide je prevzela država. Društva vojnih invalidov pa izvajajo dopolnilno skrb na področjih, kjer država s svojimi organi tega ne zmore. Zaščita vojnih invalidov zato ne sme biti mišljena kot socialna pomoč, temveč kot odškodnina za izgubljeno zdravje in tudi kot narodno priznanje.

Še vedno pa ni zadovoljivo urejeno izvajanje pravice do zdravljenja vojnih invalidov v naravnih zdraviliščih oziroma ni zagotovljenega denarja za okrevanje v zdraviliščih, niso zadovoljivo urejene pravice in položaj vdov po padlih in po umrlih vojnih invalidih, kot je plačevanje akontacije dohodnine na male prejemke, ki jih dobivajo. Ni zagotovljeno posebno varstvo za starejše od 65 let. Avstrija je na tem področju naredila še korak dlje kot Nemčija in vojnim invalidom zagotavlja dodatek na starost v sorazmerju med odstotkom invalidnosti in starostjo.

Zavedamo se, da je tudi Slovenija zajela finančna in gospodarska kriza, vendar si bodo organi Zveze prizadevali, da se položaj vojnih invalidov tudi v takšnih razmerah ne bi poslab-

šal. To je eden od temeljnih ciljev dejavnosti naše Zveze v tem času.

Z novim zakonom o uravnoteženju javnih financ se nam trajno ukinjajo nekatere pravice, ki so nam bile zagotovljene z ustavnim zakonom.

Država Slovenija je podpisnica Konvencije o pravicah vojnih invalidov in veteranov, ki jo kot pogodbenico zavezuje, da se pri pripravi in izvajanju zakonodaje temeljito posvetuje z invalidi. Obravnavani predlog zakona je bil pripravljen in posredovan v nadaljnjo proceduro brez vednosti in sodelovanja invalidskih organizacij. Enostavno nas invalidov o spremembi zakonodaje sploh ni nihče nič vprašal.

Vojni invalidi nikakor ne pristajamo na trajno ukinjanje zakonsko zagotovljene pravice in s tem obveze države, da bo za vojne veterane in žrtve vojnega nasilja (kar vojni invalidi smo) država poskrbela s posebnim varstvom. Strinjamo se, da so glede na trenutno gospodarsko stanje potrebni začasni – varčevalni ukrepi, vendar ne moremo pristati na trajen odvzem pridobljenih in zagotovljenih pravic vojnih invalidov. Takemu

načinu varčevanja odločno nasprotujemo.

V zadnjih letih delovanja se je Zveza z društvi vojnih invalidov v njeni sestavi razvila v dobro organizirano in interesno združenje vojaških invalidov, ki smotno in tudi uspešno izvajajo dopolnilno skrb za vojaške invalide ter svojce padlih in umrlih vojaških invalidov, zagovarja njihove potrebe in interese, pomaga vojnim invalidom pri premagovanju težav, ki jih povzročata invalidnost in visoka starost ter jim pomaga pri usposabljanju za čim bolj samostojno in neodvisno življenje. Na tej poti bomo vztrajali tudi v prihodnje.

Do sedaj smo pri izvajanju našega poslanstva uživali podporo in pomoč državnih organov, Fundacije FIHO, invalidskih, veteranskih in domoljubnih organizacij, organov lokalne samouprave in nekaterih gospodarskih družb.

Še posebno smo hvaležni veteranskim in domoljubnim organizacijam za korektno sodelovanje z željo, da se le-to na področju domoljubja in ohranjanja priborjenih tradicij še utrdi.

Letna skupščina Zveze društev General Maister Slovenije na Uncu

Arne Kozina, predsednik NDDGM Unec

Maloštevilno Notranjsko domoljubno društvo General Maister Unec je v letošnjem letu doletela posebna čast in priložnost, da se izkaže. Zveza DGM mu je namreč zaupala organizacijo in izvedbo njene letne skupščine na Uncu. Kot je znano, so bila doslej tovrstna srečanja društev GM v krajih po Sloveniji organizirana na zavidljivem nivoju. Zato ni težko priznati, da je bilo potrebno kar nekajkrat krepko zajeti sapo, da bi se dojele v kaj se društvo pravzaprav spušča. A dvome in pomisleke je odgnalo vedro in optimistično stališče članov ožjega vodstva društva. Na nedvomno zahteven izziv so se odzvali tako kot Obama na predsedniških volitvah: s prepričljivim: yes, we can! V tem duhu so se tudi lotili dela. Razdelili so si naloge, se lotili lobiranja, pridobivanja sodelavcev, izvajalcev programa in organizacije samega dogodka.

In tako se je zgodilo. Unec, majhen kraj na Notranjskem, v katerem je general Rudolf Maister preživel polletne oddihe in zadnja leta svojega življenja, je spet postal središče Maistrovih občudovalcev. Spomnimo se, na petek, 27. julija 1934 so se Un-

čani pred Maistrovo hišo na Uncu množično poslovili od preminulega generala. Skoraj osemindemdeset let kasneje, na lepo aprilsko soboto, 14. aprila 2012 so člani Notranjskega domoljubnega društva General Maister v isti hiši pričakali svoje somišljenike, predstavnike 16. društev General Maister iz vse Slovenije. Ljudi, ki že skoraj stoletje po tistih dogodkih negujejo domoljubje in spomin na odločnega vojaka in spretnega pogajalca v usodnih časih za severno narodnostno mejo. Spomenu pokončnega generala so se poklonili s polaganjem cvetja pred spominsko ploščo na hiši, v kateri je preminil in pred spomenikom, ki opominja na njegovo delo in zasluge za slovenski narod. V spominski sobi generala Maistra, ki so jo pred časom uredili in jo vzorno vzdržujejo unški gasilci, so si delegati društev ogledali spominsko razstavo o generalu Maistru in njegovih borbah za severno mejo.

Program se je nadaljeval v preurejeni dvorani nekdanje Maistrove hiše. V njej je domače društvo GM Unec gostom pripravilo arhivsko foto razstavo o delovanju društva. Iznajdljive

in vedno marljive članice društva so poskrbele, da so tudi na Uncu goste pričakale vabljivo obložene mize z domačimi dobrotami in osvežilnimi napitki.

Po osvežitvi in prijetnem klepetu so domači kulturniki izvedli posebej pripravljen kulturni program na temo general Maister. Nastopili so člani Mladinskega pevskega zbora z Unca in Kulturnega društva Rak. Na prisotne je še poseben vtis napravila kulturna skupina Dragonci, v slikoviti opravi tedanjih konjenikov. Pod strokovnim vodstvom pevca ljubljanske opere g. Oblaka so Dragonci gostom zapeli nekaj znanih pesmi, ki so jih nekoč peli vojaki v prvi svetovni vojni, med njimi tudi nekaj originalnih Maistrovih pesmi.

Kulturna skupina Dragonci v sestavu društva Lovrenc ohranja spomin na slavne konjenike 5. dragonskega polka, po domače Finfarjev. Slovili so po tem, da so v njihovih vrstah prevladovali fantje slovenskega rodu, ki so veljali za vzorne konjenike. Finfarjem so izkazali posebno čast leta 1908 na Dunaju, ko so nastopili na paradi ob šestdesetletnici cesarjeve vladavine. Popularnim Finfarjem je na tisti paradi načeloval nadporočnik Rudolf Maister.

Kulturnemu programu je sledilo kratko aktualno predavanje o domoljubju. Predavatelj, predsednik ljubljanskega DDGM Aleks Štakul, je prispeval zanimiv razmislek o tem, kako domoljubje razumemo in udeležujemo danes, ko imamo svojo lastno državo.

Sledil je redni program skupščine Zveze društev general Maister.

V slavnostnem delu programa je Zveza DGM podelila priznanja ZDGM. Letos ga je za večletno predano delo v društvu prejel tudi član Notranjskega DDGM, Anton Strle.

V društvu smo na to posebej ponosni in nagrajencu tudi ob tej priliki čestitamo.

Organizatorji srečanja na Uncu so si seveda zelo želeli, da bi redkim gostom pokazali tudi številne lepote Notranjske. Žal razpoložljiv čas tega ni več omogočil. Zato so gostje enkratno kraško uvalo Rakov Škocjan tokrat lahko občudovali le izza lepo obložene mize v gostišču Rakov Škocjan, kjer so bili na kosilu. Po kratkem, a izredno prijetnem druženju, so se tisti iz bolj oddaljenih krajev Slovenije, žal že morali posloviti.

S tem so bili prikrajšani tudi za drugo naravno atrakcijo, Cerkniško jezero. Seveda si jezera zaradi njegove razsežnosti ni mogoče ogledati v eni uri. Je pa za nepozaben vtis o lepotah in skrivnostih Cerkniškega jezera poskrbela prijazna družina Kebetovih v Jezerskem hramu na Dolenjem Jezeru. Ob tehnično dovršenem prikazu žive makete jezera in duhovite, v klenem notranjskem narečju podane razlage delovanja jezera, so gostje v dobri uri programa, o jeze-

ru slišali in videli veliko več, kot če bi cel teden taval po njem. Vtis o nenavadnem jezeru je čudovito dopolnil večplasten prikaz jezera v vseh štirih letnih časih (multivizija). Lepe barvne posnetke spremlja enkratna zvočna kulisa z vernimi poudarki življenja ob jezeru. Naj na koncu dodam, da so prijazni Kebetovi svojo nepozabno predstavitev Cerkniškega jezera našim gostom velikodušno darovali, v

znak spoštovanja do dejavnosti, ki jo izvajajo domoljubna društva General Maister.

Gostovanje domoljubnih društev General Maister na Uncu, na Notranjskem, je izpolnilo pričakovanja. Toda le delno. V skopo odmerjenem času so delegati društev o Notranjski videli le toliko, da bi zadoščalo za sklep: tja se moramo vrniti. Na Uncu jih bomo z veseljem pričakali.

Prelepa slovenska pesem iz grl mladih z Unca ali kako nastane novi pevski zbor

Pogovarjala se je Jelka Šertel

"Osebna izkaznica zborovodkinje":

Sem Manca Malc in bom ravnoma v teh dneh dopolnila 18 let. Obiskujem tretji letnik na Gimnaziji Ledina, kjer sta moja najljubša predmeta – razen glasbe, ki je v tretjem letniku na žalost ni več na urniku – slovenščina in francoščina. Tudi kar se tiče nadaljnega izobraževanja, se najbolj nagibam k študiju teh dveh jezikov na Filozofski Fakulteti.

Zakaj prav zborovodstvo? Kaj je bilo tisto, da je prevladala ta želja?

Vseskupaj se vesnici ni začelo izželjati po zborovodstvu, pač pa sem najprej začela voditi zbor in šele nato ugotovila, da me ta stvar izjemno veseli. Bilo pa je takole: Zamisel se je porodila Anžetu in Nataši. Najprej sta imela v mislih t.i. bend, potem pa, ko smo se dobili, smo ugotovili, da imamo preveč dobrih pevcev, ki bi jih bilo škoda zavrniti samo zato, ker ne igrajo nobenega inštrumenta. Poskusili smo torej z nekakšno vokalno zasedbo in ker je bilo treba vsakemu glasu posebej zaigrati svojo linijo in sem takrat to znala le jaz, sem bila kar nekako določena za vodjo zbora. Sem pa seveda z vseh strani dobivala veliko pomoči.

Tako se je torej vse skupaj začelo ...

Tako je. Na začetku nas je bilo šest. Vadili smo večinoma enoglasne in dvoglasne pesmi, a se je iz tedna v teden naše število povečevalo. V začetku leta 2011 nas je bilo že 11 in začeli smo prepevati 4-glasne pesmi.

Kje ste dobili znanje za dirigranje?

Na tem področju nimam posebne izobrazbe; opazovala sem dirigente, predvsem iz zborov, v katerih pojem, drugače pa mi je v veliko pomoč tudi znanje igranja klavirja (6 let) in orgel (4 leta). Najpomembnejše pa je - v veliko pomoč so mi pevci sami, ki velikokrat opazijo, češar sama ne opazim oz. imajo zelo zanimive in praktične predloge glede vaj in izvajanja pesmi. Rada pa

bi tudi poudarila, da so vsi po vrsti odlični pevci in večino stvari naredijo prav, ne da bi zanje dobili kakšna posebna navodila.

Kateri inštrumenti so pri pevo-vodji najbolj priljubljeni?

Kar se mene tiče, imam najraje klaviature. So namreč najenostavnejše za učenje, kjer je potrebno zaigrati linijo za vsak glas posebej. Glede inštrumentov v samem zboru pa velikokrat izvedemo kakšno pesem s spremljavo kitare ali dveh.

Oseben odnos do petja, glasbe, umetnosti. Kakšni hobiji so v mislih?

S petjem sem se srečala že v prvih razredih osnovne šole in hkrati v mali glasbeni šoli, ki sem jo kot otrok obiskovala. Kljub temu pa se je posebna ljubezen do petja v meni prebudila šele z vstopom v gimnazijo. Tam me je navdušil ogromen gimnazijski zbor, ki je takrat štel okoli 80 članov, in pa poseben pristop mlade profesorice Marjete Sojar, ki je z izbiro repertoarja in energičnim, dinamičnim ter velikokrat tudi duhovitim načinom dela pritegnila toliko mladih.

Tudi do glasbe kot take in umetnosti na splošno sem poseben odnos razvila šele v gimnazijskih letih. Izgleda, da je bil to čas odraščanja in resničnega iskanja sebe in svojih zanimanj.

Kar se tiče mojih z umetnostjo povezanih hobijev, je najpogostejši igranje orgel pri sveti maši in vodenje zbora, poleg tega pa velikokrat na klavirju spremljam tenorista Jožeta Oblaka. Rada tudi obiskujem kulturne prireditve, tako razne koncerte kot gledališke predstave, pri čemer sem zelo vesela, da imam prijatelje s podobnim okusom, zato sem vedno v prijetni družbi.

Kako gleda mlad človek na današnjo stvarnost v Sloveniji? Je družba dovolj prijazna do mladih? Jih dovolj razume? Jih podpira? Kaj bi se dalo v odnosu do mladih narediti bolje, hitreje, učinkoviteje? Imajo dovolj možnosti za celostni razvoj?

Včasih se mi zdi, da je družba preveč konservativna in zaprta za ideje mladega človeka, kljub temu pa mislim, da je v Sloveniji za mlade kar dobro poskrbljeno od glasbenih šol, posebnih tečajev, poletnih šol pa do izmenjav s tujino. Slabše pa je z zaposlitvijo mladih. Na tem področju bi se dalo narediti več. Na misel mi pride recimo ideja, da bi mlade že v času študija vključevali v podjetja, kjer bi imeli po končanem študiju zagotovljeno zaposlitev.

Za celostni razvoj ima po mojem mnenju dovolj možnosti vsak posameznik, pri tem pa je bolj kot potencial države pomemben lasten trud, volja in trdo delo.

Imajo mladi v Sloveniji perspektivo in možnost delati kariero?

Kot že omenjeno, se mi ne zdi ključnega pomena slovensko okolje. Pomemben je vložek vsakega posameznika in pa seveda tudi nekaj sreče pri tem, da si opažen. Nekateri bodo prej opaženi v tujini, drugi pa v Sloveniji, težko je reči, kje so boljše perspektive. Edini problem v Sloveniji pa vidim v nepretočnosti idej. Ideje namreč držimo vsak zase v strahu, da bi nam jih kdo ukradel. Glede tega je v tujini gotovo bolj prijazno okolje. Tam delo temelji na izmenjavanju idej in skupinskem delu.

Imamo dovolj radi našo domovino? Znamo zavednost in nacionalni ponos prenesti na mlade generacije? Kako bi to lahko še izboljšali?

V zadnjem času sem spoznala veliko posameznikov, ki v sebi nosijo veliko ljubezen do domovine, a vendar mislim, da je v celoti gledano slovenska populacija premalo nacionalno zavedna. Zgovorno je že dejstvo o tem, koliko slovenskih zastav je na državnih praznikih izobešenih po naših domovih. V današnjih časih se ima veliko Slovencev za Evropejce ter takšne in drugačne svetovljane, velikokrat pa pozabljamo, da smo v prvi vrsti Slovenci. V osnovni šoli je bila nacionalna zavednost zelo poudarjena, a se je s

prestopom v srednjo šolo to zelo razgubilo, kar je velika škoda, saj so ravno srednješolska leta tista, v katerih si mladi izoblikujemo svoje vrednote in pogled na svet.

Kdo je general Rudolf Maister za današnje mlade generacije? Ga mladi sploh občutijo?

Mladi na Uncu o njem kar veliko vemo, saj smo v šoli veliko izvedeli o njem, glede na to, da se podružnična šola na Uncu imenuje ravno po njem. Gotovo je vsem nam znano, da je bil general Maister izjemno zaveden Slovenec in med drugim tudi pesnik. Kar pa se tiče mladih od drugod - sama imam izkušnje z mladimi iz Ljubljane - pa se velikokrat zgodi, da mladi ne vedo niti, kdo Rudolf Maister sploh je.

Kako bi ravnal general Rudolf Maister po mnenju mladih v današnjih dokaj zahtevnih časih?

Zgodovinske osebnosti je težko postaviti v naš čas. Menim, da bi bil Maister eden glavnih pri širjenju nacionalne zavesti. S pisanjem domoljubnih pesmi bi bil najbrž posebnejš, a vseeno cenjen med starejšimi ljudmi. Njegov izziv bi lahko bil spremeniti miselnost o tem, da je domoljubje le za starejše generacije.

Predstavitev članov: Nataša Puntner, Ines Hribljan, Polona Jernejčič, Nika Rudolf, Karin Hrestak, Lara Zorn, Gašper Čekada, Bernard Rudolf, Urban Malc, Anže Ivančič, Rok Mulec, Nejc Mulec, Metod Rudolf in Jani Debevec.

Moški pevski zbor Dragonarji generala Maistra

Arne Kozina

Pevski zbor Dragonarji generala Maistra deluje 5 let in je ena od sekcij društva Lovrenc, društva ljubiteljev narave konj in tradicije iz Dolenje vasi pri Cerknici. Za to ime smo se odločili, ker v društvu ohranjamo spomin na 5. dragonski štajersko-koroško-kranjski polk, v katerem je bilo več kot pol Slovencev, in ker vadimo petje na podružnični šoli generala Maistra na Uncu, v katerem je Maister preživel zadnja leta svojega življenja.

V zboru smo se odločili, da bomo peli pesmi iz obdobja do konca prve svetovne vojne, ki so jih peli slovenski fantje, ko so kot vojaki odhajali na vojsko, in pesmi, ki jih je napisal general Maister. Nekatere pesmi so že skoraj pozabljene, druge so ponarodele, nekatere pa niso bile več zaželeno.

Zbor prepeva v avtentičnih uniformah 5. dragonskega štajersko-koroško-kranjskega polka in želi ohraniti spomin na fante, ki so služili v tujih vojskah in se na ta način borili tudi za slovensko zemljo. S prepevanjem so si za trenutek oddahnili od grozot vojne in kot je napisal Fran Marolt 1915 leta v uvodnem govoru, ko je izdal in založil pesmarico SLOVENSKE

VOJAŠKE NARODNE PESMI : »Vojaška ali bojna pesem navdušuje naše fante že v mirnem času, kadar odhajajo na vojaški nabor. S pesmijo se poslavljajo v vojnem času od svojih dragih; od očeta in matere, od bratov in sester in od ljubice. V pesmi tožijo o vojnih težkočah in bojnih strahotah. Pesem jih tolaži in navdaja z nado, da po končani vojni zopet pozdravijo in objamejo svoje.

Pevanje vojaške in bojne pesmi daje vojaku moč in ono duševno silo, ki ga usposablja, da na vojaških pohodih pozabi vseh naporov, žeje in glada, vročine in mraza – skratka: pesem ga dela neutrudnega. Ona mu podžiga pogum, dviguje moč in preganja domotožje in dolgčas.

V strelskem jarku mu daje silno moč, da neustrašeno plane na sovraga, ne meneč se za nevarnosti in grozote.«

Moja domovina

Ponosna sem na svojo domovino.
V njej imamo različne pokrajine,
pa tudi dobro vino.

Bogata je z vodami,
pa tudi z gorami.
Naš kos Primorja
raztega se do Jadranskega morja.

Panonski svet je tudi pri nas,
tam imamo Dolgo vas.
Poln podzemnih jam
je slovenski Kras.

Ponosni smo na Slovenijo,
visoki Triglav bedi nad njo.

Katarina Vovk, 5.b
Podružnična šola
Rudolfa Maistra Unec
Mentorica: Emiljana Baraga, prof..

Oda Sloveniji

Za goro že sonce vstaja,
nad hribom se oblak pojavlja,
Slovenijo pozdravlja.

Zakaj je pozdravljal ne bi?
Vse te lepote,
vse te dobrote,
ki imaš jih Slovenija ti!

Drevesa šumljajo,
ptice ščebetajo,
rože dišijo,
potoki žuborijo
v naši Sloveniji.

Hitro vstani,
vse predrami,
ki so še zaspani.
Naj vsi vedo,
da v najlepši deželi živijo.

Tilen Švigelj,
Podružnična šola
Rudolfa Maistra Unec
Mentorica: Emiljana Baraga, prof.

Moj dom

Jaz tam sem doma,
kjer zjutraj se sonce s ptički igra.
Ko ptički začno peti,
v šolo moram jaz hiteti.

V mojem domu sobe so,
pa kuhinja, kopalnica
in velika streha
sega skoraj do neba.

Zajčki, psički in deguljčici
pravi so prijatelji.
Tu sta očka, mamica,
pa še mlajša sestra.

V domu rastem, se učim,
se zabavam in živim.
Tu je varno in toplo,
skrbi drugam odidejo.

Katja Kolmanič, 5.a
OŠ heroja Janeza Hribarja
Stari trg pri Ložu
Mentorica: Andreja Jelincič, prof.
Pesem je bila nagrajena v kategoriji
literarnih izdelkov natečaja Moj dom,
ki ga je za OŠ Notranjske regije raz-
pisalo NDDGM Unec v septembru in
oktobru 2011.

Naša svobodna domovina

Če smo tu zato,
da domovino branimo,
smo s pravim namenom
prišli živeti v njo.

Lepo je varovati domovino,
saj smo tukaj rojeni,
da jo radi imamo,
tako smo vzgojeni.

Veseli smo,
da domovino imamo,
lahko je ne bi več imeli,
če ne bi nekoč zanjo trpeli.

Svoboda je za vse pomembna,
nekateri je nimajo,
zato bodimo veseli,
da v svobodni domovini smo.

Jan Ivančič, 5.b
Podružnična šola
Rudolfa Maistra Unec
Mentorica: Emiljana Baraga, prof.

Skrajšan uvod na letnem zboru članov društva GM za Zasavje

Emil Šteren

Osnova za aktivnosti organov našega društva v lanskem letu je bil na zadnjem letnem zboru članov sprejeti program dela za tekoče leto. Upravni odbor je večino od svojih 10. sej namenil nadgraditvi oblik spomina na generala Maistra in borce za severno mejo in utrjevanje domoljubne zavesti med šolajočimi mladimi. Nadaljevali smo z že dokaj utečenim sodelovanjem z vodstvi in pedagoškimi delavci osnovnih šol v vseh treh zasavskih občinah. Počastitev Dneva GM ob 23. novembru s predvajanjem filma o njem in nastopu učencev na razrednih proslavah ob mentorstvu učiteljev, ki so pri tem koristili tudi s strani društva posredovano literaturo o zgodovinskih okoliščinah delovanja GM na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, postaja v večini od 7. osnovnih šol redna oblika.

Upravni odbor je v mesecu maju sprejel sklep, da se kot ena od dodatnih oblik pripravi načrt uvajanja domoljubne vzgoje na OŠ Zasavja. Izdelan načrt daje poseben poudarek na delo z mladimi od 4. do 9. razreda, ki šele oblikujejo svoj lasten vrednostni sistem. Načrt nudi različne možnosti uvajanja domoljubne vzgoje, kjer imajo svojo vlogo učenci, učitelji, vodstva šol in tudi društvo. Posredovan je bil vsem ravnateljem z željo, da ga uporabijo pri oblikovanju svojih programov.

Kot eno od izvedenk načrta je upravni odbor društva v začetku decembra razpisal za vse osnovne šole nagradni natečaj z naslovom "Domovina in svet".

Namen natečaja je bil spoznati, kako mladi razmišljajo o domovini. Literarni del natečaja je bil namenjen pisanju pesmi na omenjeno temo, likovni del pa je bil omejen na risarska, sli-

karska in grafična dela. Ožji izbor so opravili mentorji na posamezni šoli, strokovni komisiji pa sta izmed vseh šol izbrali 3 najboljša literarna in 3 likovna dela za vsako od 2. in 3. triade. Predstavili smo jih na letnem zboru društva, jim izročili posebna priznanja in praktične knjižne nagrade.

Glede na razpisan natečaj smo imeli večja pričakovanja, kot pa je bil odziv šol. Resno so se potrudili na vseh treh OŠ v Zagorju in poslali prispevke svojih učencev. Pesmi so pisali na OŠ Ivana Kavčiča in OŠ Toneta Okrogarja. Iz šole Ivana Skvarče so nam poslali prozne prispevke v obliki domišljijjskih spisov, kar sicer ni bil predmet razpisa, vendar se je komisija odločila, da nagradi tudi avtorja enega spisa. Likovne prispevke so poslali iz šole Toneta Okrogarja. Upamo, da bo do naslednjega razpisa natečaja, ker mislimo s tem nadaljevati tudi v naslednjem šolskem letu, dovolj časa in volje za vključitev učencev in njihovih mentorjev v natečaj tudi s strani trboveljskih in hrastniških OŠ.

Sodelovati smo začeli tudi z vodstvi srednjih šol Zasavja. V začetku julija smo imeli razgovor z ravnateljicami vseh treh srednjih šol Zasavja. Prof. Dušan Vodeb, ravnatelj SUAS Ljubljana, ki je zaenkrat edina šola v Sloveniji, ki ima že nekaj let v učnem programu samostojen predmet "Domovinska vzgoja", jim je posredoval izkušnje. Na vseh treh šolah so izkazali pripravljenost in že v šolskem letu 2011/12 pričeli s postopnim uvajanjem predmeta. Cilj uvajanja tega predmeta je predvsem krepiti med dijaki patriotizem, omogočiti jim razumevanje sveta, krepiti državljansko zavest, razvijati kritično mišljenje, razumeti in ceniti druge in drugačne kulture in znati ceniti pomen svobode, kajti zgodovinski spomin na

Nagrajeni prispevki dijakov osnovnih šol iz Zasavja, ki so se udeležili nagradnega natečaja z naslovom "Domovina in svet".

pretekle dogodke s časovno distanco blede. Skozi šolski sistem se jim privzgojijo oz. oblikujejo vrednote, odnosi, nazori, ki jih spremljajo skozi celotno življenje.

V srednji šoli Zagorje so pričeli z 20 urami odprtega kurikula. Na Tehnični srednji in poklicni šoli Trbovlje poteka 35 - urni modul Državljanstva vzgoja, katerega vsebine se nanašajo na ozaveščanje dijakov o pomenu državnosti, o zgodovinskih mejnikih državnosti, o usposabljanju dijakov za aktivno državljanstvo. Na gimnaziji in ESŠ Trbovlje so imeli v času razgovorov julija 2011 odprti kurikulum za tekoče leto že zaključen, vseeno pa nekatere elemente domovinske vzgoje dodajajo pri različnih predmetih. Povsod bodo koristili tudi projektne dneve. V okviru rednega kurikula bodo imeli razredne ure, prilika pa bo tudi zaključni teden šolskih aktivnosti.

Društvo je v začetku šolskega leta vsem srednjim šolam poredovalo poleg nekatere druge strokovne literature tudi CD o življenju in delu generala Maistra ter knjigo dr. Dragana Potočnika "Zgodovinske okoliščine delovanja generala Maistra na Štajerskem, Koroškem in Prekmurju", kar so koristili ob praznovanju Dneva spomina na GM 23. novembra.

Moja domovina

To je moja lilija,
to je moja Slovenija.
Polna kmetij, mest in ljudi,
za narod dobro poskrbi.

Lepa kot vrtnica,
takšna kot mavrica,
prelepo morje,
tam zadaj se sveti obzorje.

Triglav med gorami cveti,
s svojo visoko postavo v nebo kipi.
Slovenija Evropo kresi
in z nam' v prihodnost želi.

Vid Satler, 6.a
OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi

Stari ata

Moj stari ata je povedal,
da med vojno nosil je pošto
za slovenski narod.
Stari ata je bil edini,
ki je poslušal moje srce,
stopil v srčno kamrico,
zasadil dobro zrnece.
Klical me je zlatička,
kajti za njega sem bila ponosna
kot sinička,
svobodna kakor ptička.

A čas je prinesel grozno stvar.
Tudi mene je doletelo,
izgubila sem ata,
ki sem ga imela rada
in sem bila nanj ponosna.
Če bi mi le čas dopustil,
bi nanj pazila kot sinička,
ki pazi na svoj zarod.

Tjaša Joger, 7.a
OŠ Ivana Kavčiča
Zagorje ob Savi

Slovenija in svet

Slovenija je moja domovina.
Tu sta moj dom in moja družina,
tu je mesto, ki mi daje dom,
in šola, kjer znanje dobila bom.

V Vinici imam sorodstvo,
v Krškem obiram vinsko trto,
v Piranu najraje sem poleti,
pozimi pa na Rogli smo vsi zapeti.

Zeleno-modro kroglo vidim iz vesolja.
Polna je ljudi, njihovega veselja in skrbi.
Slovenija ima ljubezen že v imenu;
to izraža mene v dobesednem pomenu.

Vsak človek na tem lepem, radodarnem planetu
je le eden proti celemu svetu.
Vsak lahko upa, verjame in sanja,
se lahko zmoti, spotakne, pobere in dobro oznanja.

Vsak, ki okusi svet,
rad domov se vrača spet in spet.
Na koncu spoznanja, da najbolj te ljubi družina
in najlepše te sprejme tvoja domovina.

Luna Kajin, 6.a
OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi

Domovina in svet

*Domovina je tisto, za kar srce nam bije.
Ob tej besedi sonce nam v oči posije.
Predniki zanjo so se težko borili,
svoja življenja v težkih bojih pustili.*

*Življenje je lepo, a živeti je težko.
Na svetu je problemov sto in sto.
Spoštujmo svet in domovino,
preteklost v poduk vzemimo.*

*Sedanje trenutke živimo,
delajmo tako, da mir naredimo.
Poslušajmo notranji glas,
spoštujmo, kar predniki so dobrega storili za nas.*

*Eva Lipovšek, 8.c
OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi*

Dom-Domovina-Svet

*Naš kraj veliko zgodovine ima,
veliko dobrih ljudi je tu doma.
V njem dobro in slabo se godi,
a vse to je odvisno od razmer in ljudi.*

*V mojem srcu bo vedno tako,
da misel na domovino mi grela bo telo.
Spomin nanjo živel v meni bo,
četudi življenje se mi v svetu odvijalo bo.*

*Domovina je košček sveta.
Vsak jo nekaj ima.
Vsak ji lahko svoj delček dobrega doda,
da bi na svetu mir in sreča vladala.*

*Monika Ocepek, 9.b
OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi*

Z letne skupščine ZDGM Kamnik

Príhodnje leto Maistrova spomínska soba in osrednja slovenska proslava Maistrovega dne?

Franc Svetelj

Člani kamniškega društva general Maister so na letni skupščini 12. aprila 2012 pregledali svoje delo v preteklem obdobju in se dogovorili za naloge, ki jih bo treba opraviti v tem in bodočem letu. Izvolili so tudi nov devetčlanski upravni odbor, ki ga bo vodil ing. Ivan Sekavčnik. Tako je prevzel vodenje društva iz rok ing. Nikolaja Pinteriča, ki je bil predsednik od ustanovitve samostojnega Društva general Maister Kamnik leta 2005. V novem upravnem odboru bodo sodelovali še Rudi Pfajfar kot podpredsednik, Helena Križnik, tajnica, Marjan Gladek, blagajnik ter Marjeta Humar, Milan Šuštar, Miha Babnik, dr. Tatjana Novak in Matjež Košir kot člani. V nadzornem odboru bodo sodelovali Franc Sve-

Udeleženci letne skupščine DGM Kamnik

Foto: Franc Svetelj

telj, predsednik, Jože Arko in Niko Pinterič kot člana.

Iz poročila o delu društva v preteklem letu, ki ga je podal dosedanji tajnik društva Jože Arko, je razvidna pestra aktivnost društva od sodelovanja na različnih prireditvah in razstavah, tako v občini kot na ravni države, seznanjanja članov s kamniško zgodovino, organizacije 6. Maistrovega pohoda do razvitja društvenega prapora.

Skupščine DGM Kamnik sta se udeležila tudi župan Marjan Šarec in podžupanja mag. Julijana Bizjak Mlakar. Župan je posebej poudaril dobro sodelovanje med občino Kamnik in DGM in pomen razvitja društvenega prapora v Kamniku kot Maistrovem mestu. Po dolgoletnih prizadevanjih je občini končno uspelo podpisati sporazum z Župnijo Kamnik o solastniškem deležu na Maistrovi rojstni hiši, kar bo omogočilo vlaganja javnih sredstev v objekt. Nekaj sredstev predvsem za obnovo notranjosti bo občina poskušala zagotoviti že z letošnjim rebalansom občinskega proračuna. Pri opredelitvi vsebine spominske sobe je poudaril vlogo kamniškega muzeja in ostalih dejavnikov, ki bi tako nadgradili tudi turistično ponudbo Šutne in Kamnika. Podžupanja Mlakarjeva je pohvalila delovanje društva, ki sodeluje na mnogih proslavah. Pohvalila je tudi racionalno gospodarjenje društva s sicer skromnimi finančnimi sredstvi in povabila vse člane na udeležbo na bližnjih proslavah dneva upora proti okupatorju in Praznika dela – 1.maja.

Novi predsednik Ivan Sekavčnik je poudaril, da gre v prihodnje za nadaljevanje nalog, ki so že uveljavljene, in dejal, da bo treba še večjo pozornost nameniti vključevanju mladih v domoljubne aktivnosti. V zvezi z Maistrovo hišo je dejal, da je optimist in da se bo zavzel za tesnejše sodelovanje z medobčinskim muzejem Kamnik pri zbiranju gradiva, ki naj bi ga v spominski

sobi predstavili javnosti. Zahvalil se je tudi dosedanjemu vodstvu DGM Kamnik za opravljeno delo.

Udeleženci skupščine so sklenili tudi, da se letne skupščine Zveze DGM na Uncu v soboto 14. aprila udeležijo Ivan Sekavčnik, Rudi Pfajfar in Miha Kač. Prav tako so sprejeli pobudo Rudija Pfajfarja, naj bi ob bližajočem se rojstnemu dnevu častnega član ZDGM in častnega občana občine Kamnik dr. Nika Sadnikarja, ki se zaradi boleznih skupščine ni mogel udeležiti,

prenesli najboljše želje in iskrene čestitke. Imenovani je za te namene pripravljen odstopiti nekaj eksponatov iz Maistrovega obdobja. Med nalogami društva velja omeniti prizadevanje za zbiranje gradiva za Maistrovo spominsko sobo, sodelovanje v programu ob občinskem prazniku in dnevu Rudolfa Maistra, sodelovanje s Šolskim centrom Rudolf Maister in z Medobčinskim muzejem Kamnik ter organizacijo letnega srečanja članov DGM Kamnik.

Med stotnijo letošnjih Maistrovih pohodnikov na Veliko špico nad Kamnikom je bilo tudi veliko mladih iz OŠ Marije Vere na Duplici...

Ivan Miroslav Sekavčnik, univ.dipl. ing., novi predsednik Društva general Maister Kamnik (drugi z leve), je pred Maistrovim spomenikom pozdravil udeležence tradicionalnega 7. Maistrovega pohoda, v soboto, 14. aprila 2012. Na sliki so še (z leve): vodja pohoda Miran Jereb, dosedanji dolgoletni tajnik DGM Jože Arko in dosedanji dolgoletni predsednik DGM Niko Pinterič, univ.dipl.ing.

Spominska slovesnost na Dobrijah

Vladimir Ovnič

Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj je tudi letos pripravilo spominsko slovesnost pri Malgajevem spomeniku na Dobrijah ob 93. obletnici smrti nadporočnika Franja Malgaja, borca za severno slovensko mejo. Slovesnost smo združili tudi s slovesnim razvitjem društvenega praporja.

Vsakoletno srečanje v spomin na dogodke pred devetimi desetletji nas vrača v čas, ko smo Slovenci soustvarjali politično zgodovino in politične meje v Evropi, v čas, ko so bili pogum, odločnost in domoljubnost posameznikov in celotnega naroda močnejši od strahu za življenje. Politične in družbene spremembe so 20. stoletje v zgodovini zaznamovale kot stoletje polno bolečine in smrti, povzročene v vojnah, ki niso zaobšle ne Slovenije in ne Koroške. Ko je ob koncu prve stoletne morije na bojiščih utihnilo orožje, se je na Koroškem in Štajerskem začel boj za severno mejo, za prostor južno od Drave, naseljen s slovenskim življem. General Maister je na Štajerskem s prostovoljci uspel spremeniti potek meje v korist nove države. Na Koroškem je Franjo Malgaj s svojo vojsko zasedel kraje do Drave in prišel do Celovca, a se je moral umakniti, v boju pa 6.5.1919 izgubil življenje nedaleč stran od kraja, kjer stoji danes spomenik posvečen vsem bor-

cem padlim za severno mejo in tudi vsem, ki so dali življenje za svojo domovino v drugi svetovni vojni.

Slovesnost se je začela s slavnostnim prihodom pohodnikov, ki so pod vodstvom Đura Haramije odšli že ob 8. uri po Malgajevi poti. V programu je že tradicionalno sodelovala godba na pihala ravenških železarjev, ki je s koračnico pospremila na prizorišče častno stražo garde enote Slovenske vojske in praporščake pod vodstvom višjega štabnega vodnika Jožeta Temnikarja. Program so sooblikovali še pevci MoPZ Prostovoljnega gasilskega društva Ravne, dijaka Gimnazije Ravne Matej Vošner in Andraž Gašper z igranjem na harmoniko, skozi besedo in recitacijo pa moderator programa Aljaž Vrhovnik.

Slavnostni govornik na slovesnosti namenjeni spominu Franja Malgaja ter njegovih borcev je bil ravenški župan mag. Tomaž Rožen. »Slovenska zgodovina premore nekaj junakov, ki so kot posamezniki veliko prispevali k odločni poti našega naroda po poteh svobode in samostojnosti. Ti junaki so se v posamičnih zgodovinskih dogodkih izkazali s svojo vizijo, domoljubjem, odločnostjo in borbenostjo za svoje ljudi. Ni jim bilo lahko in mnogi so plačali svojo borbo, žal, z življenjem. Umrli so za našo stvar. Eden teh junakov,

ki mu danes namenjamo naš spomin, je bil Franjo Malgaj. Borec za Koroško, borec za severno mejo. Ponosni smo lahko, da živimo na Koroškem, ki jo je takrat pod poveljstvom generala Maistra ohranil pred sovragom Franjo Malgaj s svojimi borci. Žal se je tukaj na Dobrijah prehitro končalo njegovo pogumno in domoljubno življenje. Proti temu ne moremo kaj. Lahko pa njegov spomin in njegovo čast obujamo s proslavami kot je današnja in z drugimi aktivnostmi našega prizadevnega društva Franja Malgaja,« je med drugim v svojem govoru povedal župan mag. Tomaž Rožen.

Slovesnost smo izkoristili tudi za razvitje društvenega praporja. Prapor je unikatna umetnina, ki še posebej poudarja vrednoti, kot sta čast in ponos. Je ogledalo društva in simbol pripadnosti društvu. Tako je prapor tudi oblikovan, saj je na eni strani lik Franja Malgaja in napis Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj, na drugi strani pa so simboli zveze in napis Zveza društev General Maister koroškemu domoljubnemu društvu Franjo Malgaj in Zvezi društev General Maister. S pripetjem trakov Mežiške doline, Mislinjske doline in Dravske doline, pa smo želeli še posebej poudariti, da naše društvo povezuje domoljubno misleče ljudi vseh treh koroških dolin.

Slovesnost se je začela s slavnostnim prihodom pohodnikov, ki so pod vodstvom Đura Haramije odšli že ob 8. uri po Malgajevi poti.

Slavnostni govornik na slovesnosti namenjeni spominu Franja Malgaja ter njegovih borcev je bil ravenški župan mag. Tomaž Rožen.

Polaganje venca

Pripenjanje traku Mežiške doline

Prapor KDD Franjo Malgaj je simbol pripadnosti organizaciji in domovini. Prapor naj nas navdaja s ponosom, nas druži in naj služi svojemu namenu

Prapor so razvili predsednik društva Vladimir Ovnič, prvi predsednik društva Đuro Haramija in župan občine Ravne Tomaž Rožen. Trakove treh koroških dolin pa so pripeli g. Ferdo Gnamuš za Dravsko dolino, g. Tomaž Rožen za Mežiško dolino in državni svetnik trak Mislinjske doline. Trak republike Slovenije je pripel Đuro Haramija, trak zveze društev general Maister pa Vladimir Ovnič.

Po končani slovesnosti so se udeleženci ob lepem vremenu še dolgo zadržali v prijetnem druženju in klepetu. Ob koncu naj dodam, da mi je žal, da se slovesnosti niso udeležili člani drugih društev zveze General Maister, v veliki meri zaradi nespo razuma v komunikaciji, tudi po moji krivdi, za kar se vsem opravičujem.

Predsednik Občinskega odbora ZZB za vrednote NOB Maksimiljan Večko, prvi predsednik Koroškega domoljubnega društva Franjo Malgaj Đuro Haramija ter sedanji predsednik Vladimir Ovnič.

Moj dom

*Moj dom so širni gozdovi.
V njih je življenje,
včasih veselje,
včasih trpljenje.
V njih so barve,
milina in toplina.
Tu vedno je mir,
ki ga nikjer drugje ni.*

*Moj dom so veliki vrhovi.
Z njih je pogled veličasten,
z njim vzpon je poplačan.
Na njih je tudi življenje,
ne le mrzli vrhovi,
turobni in surovo,
vselej v meglice zaviti.*

*Moj dom so jezera in reke,
ki jih ne ustavijo nobene pre-
preke.
So vir življenja,
miru in veselja.
Mirne in hitre,
včasih nevarne.*

*Moj dom je ljubeča družina,
ki me podpira, varuje,
z njo sem vedno srečna.
Če mi je hudo,
me bodri in skrbi,
da se razjasni čelo mi.*

**Breda Hribernik, 7.a
OŠ Jožeta Krajca Rakek
Mentorica: Metoda Debevc, prof.**

(Pesem je bila nagrajena v kategoriji literarnih izdelkov natečaja Moj dom, ki ga je za OŠ Notranjske regije razpisalo NDDGM Unec v septembru in oktobru 2011.)

Društvo »General Maister« Cerkvjenjak razvija domoljubje

Tomaž Kšela

Sredi občnega zbora Društva general Maister Cerkvjenjak je skozi vrata sejne dvorane sunkovito vstopil postaven mož s košatimi brki v oficirski uniformi in z odločnim glasom razglasil vojaško mobilizacijo vseh fantov in mož na slovenskem Štajerju za obrambo severne slovenske meje. Člani društva so v njem v hipu prepoznali generala Rudolfa Maistra, ki ga je odlično zaigral mariborski dramski igralec Bojan Marošević.

Ko je general z gromkim glasom govoril o priključitvi slovenske Štajerske tedanji Jugoslaviji in Sloveniji in o tem, kako je v Mariboru in na vsem slovenskem Štajerju treba dvigniti narodnostno zavest, so ga člani društva navdušeno prekinjali z aplavzi. Nastop Maroševića, ki je odlično predstavil delovanje generala Maistra v usodnih urah za nadaljnjo usodo Maribora in slovenske Štajerske, je namreč odlično sovpadal z razpravami na občnem

zboru cerkvjenjaškega društva generala Maistra. Na njem so člani društva in gosti opozarjali na pomanjkanje domoljubja pri nas, saj dandanes mnogi hlastajo za vsem, kar je tuje in se obnašajo tako, kot da jih je sram, da so Slovenci. S tem dajejo slab zgled tudi mladim, ki slabo poznajo našo zgodovino, saj jim v šolah o njej povedo premalo.

Kot je na občnem zboru povedal predsednik cerkvjenjaškega društva generala Maistra Roman Lorenčič, si člani društva prizadevajo, da bi bilo med mladimi in nasploh med ljudmi danes več domoljubja. Zato so lani organizirali več pohodov in srečanj, na katerih so se spominjali slavnih dogodkov in naše preteklosti ter na ta način med udeleženci budili domoljubna čustva. Člane društva so pozdravili tudi predsednik slovenskega združenja društev generala Maistra Milan Lovrenčič, župan

občine Cerkvjenjak Marjan Žmavc, poslanec državnega zbora Franc Breznik, predsednik Slovenskoroškega foruma Tomaž Kšela in cerkvjenjaški župnik Janko Babič.

Milan Lorenčič je članom cerkvjenjaškega društva generala Maistra čestital za izjemno prizadevno in uspešno delovanje, saj je po njegovih besedah to društvo med najbolj aktivnimi v okviru združenja.

Člani društva so na občnem zboru soglasno potrdili poročilo o opravljenem delu v letu 2011 in sprejeli program dela za letošnje leto. Med drugim bodo v času občinskega praznika pripravili pohod po severni meji občine Cerkvjenjak, septembra pa bodo organizirali pohod do razglednega stolpa generala Maistra. Ob obletnici priključitve Maribora tedanji Jugoslaviji pa bodo v goste povabili pisatelja Toneta Partljiča. Poleg tega bodo izvedli še več drugih

General Maister v Cerkvjenjaku.

Na občnem zboru društva se je zbralo veliko članov in gostov.

Generala Maistra, ki ga je zaigral dramski igralec Bogdan Marošević, je pozdravil predsednik društva generala Maistra Roman Lorenčič.

aktivnosti za spodbujanje domoljuba, zlasti med mladimi.

Na koncu so člani društva Milana Lovrenčiča, Marjana Žmavca (prvega predsednika cerkvenjaškega društva generala Maistra) in Franca Breznika razglasili za častne člane svojega društva.

Predsednik društva Roman Lorenčič se ja zahvalil tudi sponzorjem, ki so omogočili Maroševićev nastop in »obisk generala Maistra v Cerkevniku«. Nastop so sponzorirali Jože Braček, Franjo Kocmut in sponzor, ki ni želel biti imenovan.

Moji spomini na generala Rudolfa Maistra

Ivan Matičič

Mnogo let je prihajal general Rudolf Maister na poletni odidih k svoji teti gospe Šebenikarjevi, ki mu je pozneje zapustila svoje posestvece in lepo hišo. V Ivanjem selu pri Uncu pa je moj rodni kraj, zato sem generala na Uncu večkrat obiskal. Z veseljem me je sprejel. Prinesel sem mu nekaj do tedaj izišlih svojih knjig in videl, da so mu že dobro znane, zlasti zato, ker so vojne in borbene vsebine.

Generalov poletni kvartir je bil Unec, zimski pa Maribor. V zimskem času sem prihajal ob sobotah zvečer v Maribor, kjer sem v realki predaval grafičarjem o grafičnih tehnikah. Pred začetkom sem na kratko obiskal Maistrov dom – in general mi je rekel, da moram vsakokrat po predavanju priti k njemu, da malo pokramljamo. In tako sem prihajal. Prijazno so me sprejeli in razkazali ogromno knjižnico, ki nima primere po množini in vrednosti knjig v nobeni zasebni knjižnici.

Neki večer je prišel tudi nadporočnik Cviren – in ko so se družinica: Maistrova gospa in sina Hervoj in Borut umaknili počivat, smo kramljali v treh in cukali belo, močno »Maistrovo vino«. Tako so mu rekli

zato, ker mu je bilo to vino všeč. Kramljali smo o raznih frontah prve svetovne vojne, največ pa o bojih na Koroškem. Opazil sem, da generalu ugaja ozka družba, kjer se zaupno kramlja. Rad ima tudi šaljive pomenke, pri katerih se človek do srca nasmeje. Je zelo zgovoren, živahen temperament, prijeten, demokratičen; pozorno poslušá besede in mnenja sogovornikov.

Hitro, prehitro minevajo ure v njegovi družbi. Ko je odbila polnočna ura, smo si voščili prijetno spanje in se razšli.

Zmeraj pa ni bilo Cvirna zraven. Neki večer, ko sva bila sama, se je general zresnil in rekel: »Poslušaj, govoriti hočem nekaj popolnoma zaupno, med štirimi očmi.«

»Prosim, gospod general.« rečem.

»Veš, jaz sem revež, moja družina je v stiski. Moja pokojnina je tako nizka, da težavno izhajamo. K meni prihajajo in me pozdravljajo razne deputacije, ki jim moramo s čim postreči. Beogradu nisem pri srcu, zato mi daje slabo pokojnino.«

Začudim se: »A tako? Oh, gospod general. Tu Vam pa moramo pomagati! V Ljubljani bom stopil do ne-

katerih, ki mnogo premorejo...« Brž me prekine, odločno me pocukne za roko in strese z glavo: »Ne, ne dovolim. To sem zaupno priznal tebi, a ne smeš o tem niti črhiniti nikomur! Zadnji čas mi mariborska občina daje nekaj dodatka...«

Ubogal sem ga in o tem molčal vse do danes. V juliju 1934 v Mariboru, na dan našega zbora bojevnikov, mi je general stisnil roko in rekel veselo razvnet: »Velja, na svete Ane dan se gotovo snidemo na Uncu!« Tedaj je odšel v svoje notranjsko zatišje in je bil izredno dobro razpoložen.

A na svete Ane dan je umrl.

Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer in Prleško društvo generala Maistra

Tekmovanje v poznavanju novejšje zgodovine slovenskega naroda »Pot v prihodnost«

Franci Čuš

Za nami je šesto tekmovanje v poznavanju novejšje zgodovine slovenskega naroda z naslovom »Pot v prihodnost«, ki ga organizirata Prleško društvo Generala Maistra in Gimnazija Franca Miklošiča iz Ljutomera. Prvo leto so dijaki tekmovali v poznavanju pomena treh prelomnih obdobij za slovenski narod: konec prve svetovne vojne, čas med drugo svetovno vojno in osamosvojitvena vojna. Drugo leto so dijaki svoje zgodovinsko znanje o Taborskem gibanju na Slovenskem predstavili v obliki esejev. Leta 2009 so dijaki prav tako v obliki eseja predstavili svoje poznavanje prelomnih dogodkov za Slovenski narod predvsem pa za Slovence v Prekmurju leta 1919. Leta 2010 so dijaki v spomin na dvajseto obletnico prvih demokratičnih volitev izdelali računalniške predstavitve, kjer so predstavili proces osamosvajanja Slovenije. Tema lanskega tekmovanja je bila 20 let samostojne Slo-

venije (s poudarkom na dogodkih leta 1991).

Letos je 21 dijakov iz 5 slovenskih srednjih šol predstavilo osebnosti, ki so po njihovem mnenju najbolj zaznamovale čas prve polovice 20. stoletja na Slovenskem. Tema tekmovanja je bila izbrana z željo obuditi med mladimi spomin na ljudi, ki so s svojim delom sooblikovali slovensko zgodovino v prvi polovici 20. stoletja (1914 - 1945). V nalogah so bile predstavljene osebnosti, ki izvirajo iz slovenskega narodnega prostora. Časovni okvir vključuje čas obeh svetovnih vojn in vmesno obdobje dveh desetletij miru, ko so se za slovenski narod in njegov obstoj zgodili prelomni dogodki. Mnogi izmed teh Slovencev so danes že pozabljeni ali pa so o njihovi vlogi še vedno deljena mnenja. Namen tekmovanja je predvsem vzpodbuditi mlade, da razvijajo pozitiven a hkrati kritičen odnos do narodne zgodovine.

Štiričlanska komisija je pregledala vse prispele naloge, organizator pa se je v soglasju s strokovno komisijo odločil in podelil priznanje ter nagrade vsem, ki so dosegli vsaj 75 % vseh možnih točk. Ostali sodelujoči in mentorji so prejeli potrdila in priznanja o sodelovanju na tekmovanju.

Ocenjevalno komisijo so sestavljali:

- dr. Tomaž Kladnik – načelnik poveljniško štabne šole v Mariboru
- dr. Dragan Potočnik – predavatelj na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru
- dr. Miran Puconja, učitelj filozofije in slovenščine na Gimnaziji Franca Miklošiča
- Ivan Fras – direktor Pokrajinskega arhiva Maribor

Tako kot pretekla leta je bila tudi letos svečana podelitev organizirana v sklopu dneva odprtih vrat vojašnice slovenske vojske, ki nosi ime po generalu Rudolfu Maistru v Mariboru.

Rezultati zgodovinskega tekmovanja »Pot v prihodnost«

Mesto	Ime in priimek	Predstavljena osebnost	Šola	Mentor
1	Tjaša Novak	Jože Kerenčič	GFML	FRANC ČUŠ
2	Simon Šanca	Josip Benko	Gimnazija Murska Sobota	IRENA HORVAT
2	Vid Žepič	Leon Rupnik	Gimnazija Kranj	PATRICIJA VELDIN
4	Melani Bratuša	Jožef Godina	GFML	FRANC ČUŠ
5	Klemen Porenta	Josip Slavec	Gimnazija Kranj	PATRICIJA VELDIN
6	Nastja Gregorec	Edvard Kocbek	GFML	FRANC ČUŠ
6	Martina Pollak	Franjo Sirc	Gimnazija Kranj	PATRICIJA VELDIN
6	Klemen Sajovec	Albin Mlakar	Gimnazija Kranj	PATRICIJA VELDIN
9	Tjaša Kovačič	Slavko Osterc	GFML	FRANC ČUŠ
10	Žan Gregorc	Rudolf Maister	Gimnazija Kranj	PATRICIJA VELDIN
11	Tadej Lukman	Anton Trstenjak	GFML	FRANC ČUŠ
12	Megi Janža	Josip Broz Tito	GFML	FRANC ČUŠ
12	Matic Tavčar	Jože Plečnik	Gimnazija Kranj	PATRICIJA VELDIN
12	Anja Heric	dr. Franc Kovačič	GFML	FRANC ČUŠ

Mesto	Ime in priimek	Predstavljena osebnost	Šola	Mentor
15	Sara Markon	Jože Pučnik	ŠCV, Gimnazija Velenje	ZLATA ZEVNIK
15	Klara Salobir	Karel Destovnik Kajuh	ŠCV, Gimnazija Velenje	ZLATA ZEVNIK
	Sabina Horvat	Ivan Jerič	GFML	FRANC ČUŠ
	Sanja Nemec	Anton Korošec	GFML	FRANC ČUŠ
	Melanija Štaman	Anton Korošec	GFML	FRANC ČUŠ
	Magdalena Mir	Anton Korošec	GFML	FRANC ČUŠ
	Andrej Hrobat	Stanko Bloudek	SŠ Veno Pilon Velenje	METKA KOLENC

* barva pomeni vrsto priznanja (zlato, srebrno ali bronasto)

Seminarska naloga: Rudolf Maister

Avtor: Žan Gregorc

Šola: Gimnazija Kranj, 2012

Mentorica: Patricija Veldin, prof.

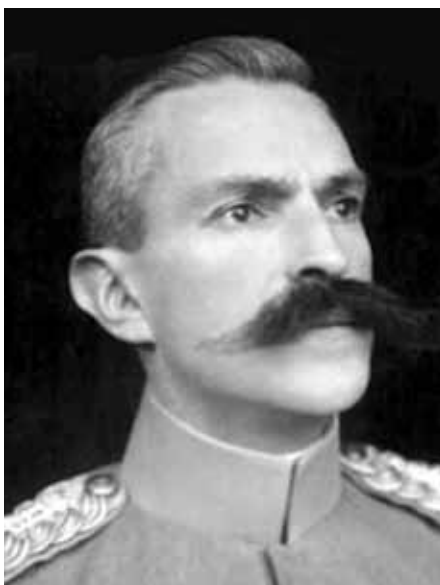
Uvod

Generala Maistra bi moral poznati vsak razgledan Slovenec. Pri pouku zgodovine smo ga omenjali in poskušali ovrednotiti njegov pomen za zgodovino Slovencev, vendar se mi vseeno zdi, da se premalo ljudi zaveda, kaj je general naredil za Slovence. Verjetno so Štajerci tisti, ki razumejo pomen priključitve Maribora k matični domovini. Verjetno je malo Slovencev, ki poznajo težave, s katerimi se je general soočal pri zgodovinskem dejanju določitve severne slovenske meje. Prav pomanjkljivost slovenskega zgodovinskega spomina, me je spodbudila, da sem se odločil zapisati zgodovinski esej o Rudolfu Maistru. Preden sem se lotil pisanja eseja, sem si ogledal, kateri viri in literatura so mi dostopni. V knjižnici sem odkril kar nekaj literarnih del in člankov posvečenih Rudolfu Maistru, ogled spletnega portala Digitalne knjižnice Slovenije, pa me je opomnil, da Maister ni bil le vojak, ampak tudi pesnik, ki je veliko svojih del objavljalo v reviji Ljubljanski zvon (www.dlib.si/results/?query='keywords%3drudolf+maister'&pageSi

ze=25). Ob zbranem gradivu sem se odločil, da na čim bolj razumljiv način predstavim delovanje in življenje enega najpomembnejših Slovencev dvajsetega stoletja.

Kako je bil važen, pove že naslovnica Naše slike, priloge Slovenskega gospodarja iz leta 1936, kjer je zapis: «General Rudolf Maister prvi slovenski general, osvoboditelj

Slika 1: Maistrov portret

Slika 2: General Rudolf Maister na naslovnici Naše slike

naše severne meje in mesta Maribora. Naš junak in v tistih dneh pred 18 leti naš kralj Matjaž.« (www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-LA4ND9NE) Nalogo bom razdelil na tri dele; prvi bo opisoval življenje, drugi vojaško kariero in tretji leposlovno pot Rudolfa Maistra.

Življenje(pis) Rudolfa Maistra

Rudolf se je rodil 29. marca, leta 1874, v Kamniku. Družina je štela 5 članov, oče Franc, mati Frančiška in še dva brata. Kmalu je izgubil tudi očeta, tako da je mati prevzela breme zagotovitve primerne izobrazbe za mladega Rudolfa. Osnovno šolo je med leti 1881 in 1883 obiskoval v Mengšu, od 1883 do 1885 pa v Kranju, kamor so se Maistrovi preselili. Po končani osnovni šoli z odličnim uspehom, se je vpisal v nižjo gimnazijo Kranj. Končal jo je leta 1890 in se z bratoma preselil v Ljubljano, kjer je uspešno zaključil peti in šesti razred ljubljanske gimnazije. Leto 1892 je bilo prelomno leto za mladega Rudolfa. Družini je zmanjkalo denarja za njegovo nadaljnje šolanje, zato se je odločil, da se pridruži kadetski šoli na Dunaju (domobranska kadetska šola), ki jo je financirala država. Vendar pa denar ni bil edini razlog. S končano kadetsko šolo si je namreč zagotovil urejeno življenje. Izobraževanje v kadetnici je končal 17. avgusta 1894. Po šolanju so ga vključili v domobranski bataljon številka 25 v Ljubljani. Tako se je pričela njegova bleščeča vojaška kariera, o kateri bom več napisal v nadaljevanju eseja, vendar bi rad dodal citat dr. Antona Dolarja iz leta 1934: »Ni važna za nas njegova vojaška kariera, pač pa je važno, da mu je njegov poklic razvil do izredne stopnje celo vrsto svojstveno vojaških lastnosti: neustrašnost, ki ne klone pred nobeno nevarnostjo, prisebnost, ki obvlada še tako nepričakovan položaj, borbenost, ki ne ljubi ovinkarskih kompromisov, iniciativnost, ki se ne boji osebne odgovornosti in organizatoričnost, ki strogo usmerja vsako delo.« (www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ8S0MG)

[dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ8S0MG](http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ8S0MG))

Med vojaško kariero se je 14. marca 1905 poročil z Marijo Stergarjevo. Ker je Marija dokončala višjo dekliško šolo v Ljubljani, je govorila francosko, zato mu je bila v veliko pomoč pri pogovorih s francosko govorečimi častniki v času njegove nastanitve v Mariboru. Maistru sta se rodila dva sinova, starejši Hrvoje v letu poroke 1905, mlajši Borut pa 1908.

Maistrova vojaška kariera je trajala do leta 1923, ko so ga upokojili s činom divizijskega generala Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (Kraljevine SHS). Odlikovan je bil z redom Belega orla, po smrti pa še z redom Karađorđeve zvezde in redom svete Save. V času pokoja je bil predsednik Zveze Maistrovih borcev in predsednik Zveze slovenskih vojakov. Umril je zaradi srčne kapi na Uncu blizu Rakeka 26. julija 1934. Njegovega pogreba se je udeležilo veliko število ljudi, večina Mariborčanov. Pogrebna slovesnost je potekala na Glavnem trgu v Mariboru, 28. julija 1934. Pokopan je na pobreškem pokopališču v Mariboru. Na spletni strani Digitalne knjižnice Slovenije sem zasledil nekrolog, ki ga je v Ljubljanskem zvonu objavil Anton Ocvirk, slovenski literarni zgodovinar, esejist in utemeljitelj

slovenske primerjalne književnosti. Ocvirk je poudaril Maistrovo vlogo osvoboditelja Maribora, borca za severno mejo ter slovenskega pesnika. »Z generalom Maistrom je umrl poseben pojav v naši novejši zgodovini, mož, ki nam bo po svojih dejanjih in človeški vrednosti nemiljiv simbol prave ljubezni do slovenske zemlje, neustrašnega junaštva in srčne plemenitosti.« (www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-R40DEBVZ).

Vojaška kariera Rudolfa Maistra

Kot sem že pojasnil, je Maister s svojo vojaško kariero začel v kadetnici na Dunaju. Dodeljen je bil 25. domobranskem bataljonu v Ljubljani. Kmalu, 1. oktobra 1894, je bil premeščen k pehotnemu regimentu v Celovec s činom častniškega namestnika. Zaradi njegove odlične karakteristike (v dokumentih je izsledljivo, da so njegove telesne in duševne sposobnosti visoko nad povprečjem), je bil leta 1895 povišan v poročnika (Hartman, 1998: 16-19). Novembra 1896 se je vrnil v Ljubljano, kjer je do aprila 1897 obiskoval šolo jahanja za pehotne častnike.

Po uspešno zaključenem šolanju se je vrnil v Celovec. Med svojim služenjem v Celovcu je imel zaradi svojih domoljubnih nazorov večkrat

Slika 3: Maister na mrtvaškem odru

težave z nemškimi nacionalisti. Leta 1898 se je zaradi svojega porekla stepel in sodišče ga je za štiri mesece suspendiralo in mu onemogočilo napredovanje za eno leto (Hartman, 1998: 25). Ampak to ga je izučilo, da se ne sme pustiti izzvati in tako so mu zaradi močne samodisciplin po enem letu ta opomin izbrisali. Pri vsem tem moram opozoriti, da je bilo na prelomu v 20. stoletje vzdušje v Avstro-Ogrski zelo napeto, predvsem na področju narodnih pravic. Nacionalizem, kot ga poznamo tudi danes, se je rodil v 19. stoletju, kmalu po napoleonskih vojnah. Na žalost se je, iz krepitve prepoznavanja posameznika k določeni skupini ljudi, ki ima skupen jezik, kulturo in zgodovino, prelevil v šovinizem, torej prepričanje, da so nekateri narodi manj vredni in potrebni asimilacije. Zaostrovanje odnosov med različnimi narodi Avstro-Ogrske se je stopnjevalo predvsem po letu 1878, saj je Avstro-Ogrska okupirala Bosno in Hercegovino, s tem pa sprožila napetosti s Srbijo. Vlado v avstrijskem delu monarhije je vodil konservativni politik Edward Taaffe, ki je Slovencem dovoljeval nekaj kulturne avtonomije, Kranjska pa je celo dobila status slovenske dežele. Ker so se krepila slovenska društva in pojavljale politične zahteve iz razvejane slovenskega političnega telesa, so Nemci in Italijani na narodnostno mešanih območjih okrepili asimilacijske pritiske, tako na področju šolstva kot gospodarstva. Najhuje je bilo predvsem na Koroškem.

Če se vrnem k Maistru, leta 1906 se je šolal na častniški šoli 3. armadnega zbora v Gradcu. Šolo je uspešno zaključil leto kasneje, kar mu je omogočilo napredovanje na položaj stotnika. Leto 1908 je bilo za Maistra zelo težko. Septembra tega leta je bil na Ptuj organiziran shod narodnozavedne Družbe svetega Cirila in Metoda. Ta shod je seveda šel v nos nemškimi nacionalistom, ki so udeležence grobo napadli. V odgovor na napad so naslednji dan v Ljubljani potekale demonstracije,

Slika 4: Rudolf Maister, domobranski poročnik (odlok, 27. 10. 1895)

nad katere je bil poslan vojaški odred. Nemški častnik je ukazal streljati na protestnike in pri tem sta bila dva človeka ubita, več pa ranjenih (Hartman 1998; 25). Armadno poveljstvo je kaznovalo nedolžnega Maistra in ga kazensko poslalo v Poljsko Galicijo, v trdnjavo Przemysl. Tja se je preselil z svojo družino in ostal pet let. Nadrejeni v Przemyslu so kmalu opazili njegove izjemne sposobnosti, zato je bil leta 1910 povišan v poveljnika 7. bojne čete, pozneje pa poveljnika podčastniške šole. Njegova zagnanost se mu je maščevala na začetku leta 1912, ko je zaradi prevelike vneme na vojaških vajah zbolel za hudo pljučnico. Poveljstvo ga je bilo primorano poslati na dolgotrajno zdravljenje. Zdravil se je v Dalmaciji in nekaj časa celo v Egiptu, ampak njegovo prejšnje zdravje se mu ni nikoli povrnilo. Po koncu dopusta (1913) so ga premestili v črno vojsko in imenovan je bil za poveljnika le-te v Celju. »Namen črne vojske je bil, da podpira armado in opravlja dela, ki bi bila navadnemu vojaku na poti; utrjuje vasi, koplje jarke, gradi ceste in mostove... Prav tako velja tudi za pomožne enote, ki se v spopad vključijo, ko pade večje

število vojakov.« (»Črna vojska«, nje namen in sestava, 1887: 73–74)

Ob izbruhu prve svetovne vojne leta 1914, je bil premeščen v Maribor, kjer je prevzel delo upravnika vojaških skladišč. Na kratko bi ovrednotil prvo svetovno vojno, saj je odločilno vplivala na nadaljnji razvoj človeške civilizacije. Ne gre le za pozicijsko vojskovanje, ki je vzelo ogromno človeških življenj ter povzročilo telesne in psihične pohabe. Ne gre le za izbruh socialistične revolucije v Rusiji ter izgubljeno generacijo, ki je svoj stud in odpor do družbe 20. stoletja izkazovala v umetniških delih. Gre za življenje posameznika, ki je sodeloval in preživel prvo svetovno vojno. Ujet je bil v kolesje pohlepa vodilnih slojev v Nemčiji, Avstro-Ogrski, Italiji, Veliki Britaniji, Franciji in Rusiji. Nezadovoljstvo nad porazdelitvijo kolonij in s tem trgov, surovin in cenene delovne sile je vodilo k novim in novim trenjem med vodilnimi evropskimi državami. Velika Britanija se je počutila ogrožena pri njenem pomorskem primatu, Nemčija je zahtevala sredstva in prostor za nadaljnji razvoj ipd. Vse se je izkristaliziralo 28. julija 1914, ko je Avstro-Ogrska napadla Srbijo in pričel se je štirileten pekel, ki je izčrpal človeške in gospodarske resurse. Ženske so prevzemale, prej jim nedostopna delovna mesta, saj je primanjkovalo moške delovne sile, posledično pa se je skozi desetletja uveljavil boj za pravice žensk. Izčrpane in sestradane množice so hrepenele po miru, izobilju in spoštovanju, zato so se jim iluzije boljševistične Rusije dozdevale zelo vabljive. Prva svetovna vojna je pomenila tudi močno prelomnico za slovensko prebivalstvo, ki je vojno doživljalo posredno, preko slovenskih fantov na vzhodni in balkanski fronti, ter zelo neposredno, saj se je leta 1915 odprla soška fronta. Nemci so zaostriili nadzor nad Slovenci, okrepila se je cenzura, saj so že obstajale ideje o ustanovitvi jugoslovanske države ali preoblikovanju dualistične monarhije v trialistično.

V tem peklenskem tempu samoohranitve, idej socialistične revolucije in zadušljivega nacionalizma je Maister odkril svojo zgodovinsko vlogo, ki ga je čakala ob zadnjih zdihljajih habsburške monarhije.

Maister je zaradi svojih sposobnosti junija 1916 postal začasni poveljnik črne vojske za celo Spodnjo Štajersko. V tem času je bil Maribor že 80 % ponemčen, kar Maistru sploh ni bilo po godu (Korošec, 2009: 23). V tamkajšnjem Narodnem domu je zato ustanavljal srečanja slovenskih domoljubov, kar pa Nemcem ni bilo všeč. Zaradi ovadb je bil marca 1917 disciplinsko premeščen v Gradec. Tam je redno pisal pritožbe na poveljstvo in dokazoval svojo nedolžnost. Nekaj prošenj je prišlo celo do cesarja, a tudi to ni pomagalo. Poslali so ga v zapor za 20 dni, kjer pa je, na podlagi rednega napredovanja, celo napredoval v majorja. V zagovor Maistra je dr. Anton Korošec, vodja slovenske delegacije v dunajskem državnem zboru, izprosil avdienco pri cesarju Karlu. Uspelo mu je doseči, da je major Maister spet poveljeval celi Spodnji Štajerski. Imenovan je bil namreč za stalnega poveljnika te regije.

Ob koncu vojne 1918 je bilo vsem jasno, da bo Avstro-Ogrska razpadla. 29. oktobra 1918 je bila ustanovljena Država Slovencev, Hrvatov in Srbov (Država SHS). Predsednik narodne vlade v Ljubljani je bil Josip vitez Pogačnik, važen kranjski podjetnik in politik. Nova vlada je morala zelo hitro reševati več perečih vprašanj: obramba meja, ki niti še niso bile zarisane; organizacija preskrbe prebivalstva in zagon gospodarstva; ustanovitev slovenske vojske in organizacija prevoza avstro-ogrskih vojakov s soške fronte v matične domovine. Posledično se je hitro postavilo vprašanje meje na Štajerskem. Slovenski del življa je pričakoval mejo na območju, kjer še živijo Slovenci, torej mejo na osnovi slovenske poselitve Štajerske. Nemci so zahtevali mejo vsaj na Dravi

skupaj z Mariborom. 31. oktobra 1918 so nemški poveljniki že sklenili, da bo Maribor pripadal Nemčiji. Istega dne je Maister zvečer sklical sestanek v Narodnem domu, kjer je svojim častnikom razdelil posebne naloge »za vsak slučaj«. Naslednji dan je bil Maister povabljen na sestanek, kjer so seznanili predstavnike enot, da fronta z Italijo razpada in da se frontne čete vračajo domov. Ko je mestni poveljnik Anton Holik začel razlagati svoje videnje Maribora, ki ga je že samodejno priključil nemški oblasti, je Maister izbruhnil: »Ne priznavam vaših točk! Maribor proglašam za jugoslovansko posest in prevzemam v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in nad vso Spodnjo Štajersko!« (Potočnik, 2008: 60) Temu izbruhu bi lahko sledila stroga kazen, morda celo smrt, če major ne bi nadaljeval: »Kdor bi se na območju mojega poveljstva upiral mojim ukazom, pride pred moje vojaško sodišče!« (Potočnik, 2008: 60) Tako so se vsi častniki avstro-ogrške vojske začasno podredili Maistru. Holik mu je celo prepustil svojo pisarno. Maister ni izgubljal časa. Zbral je slovenske častnike in vojake ter jih pozval, naj ostanejo v vojaški službi, ker jih potrebuje njihova država. Zatem se je odpravil na sedež Narodnega sveta v Mariboru, kjer je zahteval povišanje v generala. To je pomenilo preskok dveh vmesnih činov, svojo zah-

tevo pa je utemeljil z besedami: »..le s tako visokim činom in z generalsko avtoriteto bi lahko uspešno nastopal proti nemškim častnikom.« (Potočnik, 2008: 60)

Imenovanje Maistra za generala se je kmalu pokazalo za uporabno, saj je 2. novembra 1918 v Maistrovo pisarno prišel visoki avstrijski častnik, brigadir Ullmann, poslan od graškega poveljstva, da v Maribor pošlje cel polk vojakov. General Maister je zahtevo zavrnil z utemeljivijo, da se avstrijsko poveljstvo nima pravice vtikati v zadeve na ozemlju jugoslovanskega poveljstva. Ullmann je moral s svojimi vojaki v najkrajšem možnem času zapustiti mesto in poročati v Gradec. Le dan za tem, 3. novembra 1918, so nemški politiki v Mariboru izsilili ustanovitev Zelene garde ali Schutzwehra, ker so vedeli, da ima Maister premalo vojakov, da bi jim nasprotoval (Korošak, 2009: 35). Zelena garda naj bi varovala mesto, meščane in njihovo imetje. Da bi pridobil več vojakov, je Maister povišal plačo in izvedel mobilizacijo. Po dogovoru sta si nemška in slovenska stran razdelili stražarska mesta, predvsem v prid Nemcem. Le-ti so se te »prednosti« razveselili, a niso vedeli, da je Maister obdržal ključna mesta zase in tako razpršil udarno moč Zelene garde. Maistrova mobilizacija je nepričakovano uspela. Pridobil je med tri in štiri tisoč mož, dovolj, da

Slika 5: Maister ob pregledu čet v Mariboru

je ustanovil vse veje vojske, med njimi tudi letalstvo. Zaradi števila mož se je odločil za akcijo, razorožitev Schutzwehra. Za datum je določil 23. november 1918, ko je poveljnik Schutzwehra odšel v Gradec po nadaljnja navodila. Začetek akcije je bil zaukazan za četrto uro zjutraj in akcija je briljantno uspela. Izvedena je bila v štiridesetih minutah, pri tem pa ni bilo niti ene žrtve. »Glas o tako srečno izvršenem prevratu v Mariboru je sprožil po vsej domovini prekipajoče veselje Maistru pa je pridobil neomejeno avtoriteto. Postal je v tistih neurejenih prilikah de facto guverner severne Slovenije, imel je vse vajeti v rokah, njegova beseda je odločala ne le v vojaških, marveč tudi v upravnih vprašanjih, njegov meč je visel kakor Damoklejev nad tistimi, ki se ne bi izlepa udali«. (www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ-8S0MG)

»Ponovna zasedba Maribora« je samo še podžgala Maistra. Svoje čete je premaknil v Pliberk in Velikovec na Koroškem, s čimer je dosegel zavarovanje narodnostne meje. Dan po zavarovanju meje je prišel v Maribor polkovnik Passy iz Gradca. Maister je njegov obisk izkoristil in dosegel pisni dogovor, da slovenska vojska zasede celotno slovensko narodnostno mejo.

Te pogodbe pa nista podprli ne deželna vlada na Štajerskem ne na Koroškem ter, čudno, niti vlada v Ljubljani. Zavrnilo so jo z besedami, da bi za to tekla kri, kar pa ne bi bilo v skladu z zakoni, saj sedaj vlada demokracija (Korošak, 2009: 38). Sklenili so, da prepovejo Maistru nadaljnje prodiranje in da sme izvrševati le povelja, ki jih dobi iz Ljubljane. 1. december 1918 je en izmed prelomnih datumov slovenske zgodovine. Država SHS se je združila s Kraljevino Srbijo, ki se je predhodno združila z Vojvodino in Kraljevino Črno goro, v Kraljevino SHS. S tem se je uresničila temeljna ideja Krfske deklaracije, nastanek nove jugoslovanske države. Mai-

ster se je našel v krogu antantnega spletkarjenja o vprašanju slovenskih meja. Za antanto, ki je v Parizu z mirovno konferenco priredila maščenje nad državami centralnih sil, je bilo vprašanje Koroške in Štajerske sporno le iz enega vidika, kako zadovoljiti Srbijo, zaveznico antante, ter preprečiti nadaljnje razkosanje Evrope na osnovi Wilsonovih točk. Konec januarja 1919 je Maribor obiskala ameriška komisija, ki jo je vodil podpolkovnik Sherman Miles. Mariborski Nemci so Milesov prihod izkoristili za silovito propagandno akcijo. Na dan prihoda je bil cel Maribor ovešen z nemškimi zastavami, ljudje so prepevali nacionalistične pesmi (Deutschland uber alles) in vzklikali ameriškemu predsedniku. Množica demonstrantov je zrasla na 10.000 ljudi, njihova delegacija pa si je poskušala izprositi sprejem pri Milesu. Zavrnilo so jih in demonstranti so podivjali. Napolnili so Glavni in Rotovski trg in pritiskali na mestne stražarje. Tem je na pomoč prišla vojska. Razgreta množica je pobesnela in hotela razorožiti vojake, ki so zato slepo ustrelili po množici. Devet ljudi je umrlo, veliko je bilo ranjenih (Hartman, 1998: 70). Posledica tega je bila izpraznitev obeh trgov v treh minutah. Seveda se je hitro odzvalo zgroženo poveljstvo z Gradca in Dunaja. Grozili so celo z vojaškim pohodom nad Maribor. Maister je na dogodke ostro reagiral. Uvedel je policijsko uro, prepovedal točenje alkoholnih pijač in organiziranje javnih shodov. V enem dnevu je civilnemu prebivalstvu pobral vse orožje (Korošak, 2009: 43). Na veliko so začeli odpustčati nemško usmerjene ljudi. Tako se je tudi tretji poskus nacionalistov, da bi si prisvojili Maribor ponesrečil. Že 6. novembra 1918 je na Koroško prišla prva slovenska oborožena enota. Vodil jo je poročnik Franjo Malgaj (www.vojaskimuzej.si/razstava/razstava.aspx?item=1&page=7). Malgaj se je predvsem vojskoval pri Pliberku, Velikovcu in v Mežiški dolini. Drug važen poveljnik

slovenskih vojaških enot pa je bil Alfred Lavrič, ki se je vojskoval predvsem na območju zahodne Koroške in Borovelj. Malgaj se je smatral, da je pod Maistrovim poveljstvom, zato mu je redno pošiljal poročila in se ravnal po njegovih navodilih (www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ8S0MG). Malgaj je zasedel Velikovec, Maister pa je prevzel odgovornost, saj narodni svet v Ljubljani ni podpiral vojaških akcij. Maister je že zelo zgodaj opozarjal narodno vlado v Ljubljani, da naj poskrbi za Koroško, vendar mu je narodni svet odgovarjal, da zaupa antanti. »Za naše meje se nam ni bati, glavna stvar je, da Avstrija podleže, potem se nam bodo izpolnile maksimalne naše želje.« (www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ-8S0MG) Poskus slovenskih vojaških prostovoljcev, da bi Koroško priključili k Državi SHS, so bili neuspešni, zato je bilo potrebno čakati na akcijo nove jugoslovanske vojske. Konec aprila leta 1919 se je začela jugoslovanska ofenziva na Koroško. Maistru so naročili, naj pripravi obrambno linijo. Konec maja istega leta je vodil enega od petih napadalnih odredov. Po zmagi in sklenitvi premirja je prevzel poveljstvo koroškega obmejnega poveljstva. Z različnimi akcijami je poskušal pridobiti prebivalce, da bi glasovali za Jugoslavijo na koroškem plebiscitu. Da se vprašanje Koroške rešuje s plebiscitom, je določala saintgermainška mirovna pogodba, ki sta jo podpisali antanta in Avstrija. 18. septembra 1919 se je Maister moral po sklepu komisije za plebiscit umakniti, ker bi lahko vplival na potek plebiscita, ki je potekal 10. oktobra 1920. Rezultat tega je žal vsem znan, zato o tem ne bom pisal. Po izgubljenem plebiscitu se je Maister razočaran vrnil v Maribor in se vključil v odbor Narodne obrambe za mariborsko oblast, ki se je upirala nemškimi nacionalistom. V tem času je spodbujal literarno in kulturno rast Maribora. Oblast ga je iz nejasnih razlogov upokojila leta 1923.

Maister kot umetnik

Rudolf Maister ni bil samo vojak. Že od mladih let se je zanimal za pesništvo, književnost, slikarstvo in glasbo. Njegova literarna pot se je začela v četrtem razredu nižje gimnazije, bil je urednik dijaške revije *Inter nos*. Pisal je predvsem pesmi, ki so jih objavljali v Ljubljanskem zvonu in Slovanu. Postal je tudi zunanji častni član ljubljanske Zadruge. Svoja dela je objavljaval pod psevdonomom »Vojanov«. Njegovo ustvarjanje se deli na dva dela: zgodnje in pozno obdobje. Zgodnje obdobje je trajalo od leta 1889 do 1906. Takrat je pisal

krajša prozna dela in poezijo. Leta 1904 je izšla njegova pesniška zbirka *Poezije*. Zrelo ali pozno obdobje je trajalo od 1912 do 1930. V obdobju 1906–12 Maister ni pisal, verjetno zaradi problemov v zasebnem življenju. V tem času se je namreč poročil, nato pa zbolel za pljučnico in se dolgo zdravil, kar sem že prej opisal. V zrelih letih je opustil prozo in pisal samo še pesmi. Pisal je izpovedne, narodno–šaljive in narodno zavedne pesmi. Tako kot v mladostnem obdobju, je tudi v zrelem izdal zbirko pesmi pod naslovom *Kitica mojih*, ki izšla leta 1929, v

kateri so bile zbrane narodno zavedne pesmi. V večini se spominja svojih preminulih vojaških tovarišev in izgubljeno Koroško. Ustvarjal je v obdobju moderne in lahko bi ga imenovali za pesnika moderne, saj so imele njegove pesmi podobno vsebino kot Aškerčeve in Gregorčičeve. Veliko njegovih pesmi je bilo uglasbenih. Maister je imel tudi veliko knjižnico, katero je skozi vse svoje življenje širil in izpopolnjeval.

Zaključek

Za konec si pogledajmo še, kaj bi, oziroma česar ne bi imeli, če ne bi bilo Maistra. Štajerska, Maribor in Podravje bi verjetno pripadli Avstrijcem in Slovenija bi bila tako rekoč ob tretjino svojega ozemlja, saj, če bi Slovenci izgubili Maribor, bi verjetno propadla možnost priključitve Murske Sobote in Prekmurja k matični državi. Ta območja bi doživela germanizacijo, a prav Maistrovi junaški naravi in odločnemu ukrepanju se je treba zahvaliti, da se danes v Mariboru ne pozdravljajo z »Guten Tag!«. Maistra se z raznimi obeležji in poimenovanji spominjamo še danes in poskušamo ohraniti spomin za zanamce. Po njem so imenovali trge (Kranj, Gornja Radgona), šole (osnovna šola v Slovenskih Goricah, šolski center v Kamniku), ulice (teh pa je po celi Sloveniji okoli pet). Seveda ne manjka tudi kipov (Maribor, Ljubljana, Kamnik, Ljutomer...), ki nas nemo opozarjajo na generalova dejanja. Leta 2005 je bil sprejet sklep, da se 23. novembra uvede državni praznik, v spomin na dogodke 23. 11. 1918, ko je Maister prevzel vojaško oblast v Mariboru. Na ta dan po Sloveniji potekajo različne proslave v čast Maistrovemu spominu.

Literatura in viri:

1. Hartman, B. *Rudolf Maister general in pesnik*. Ljubljana: DZS, 1998. ISBN: 86-341-2223-9
2. Kladnik, T.: *Slovenska vojska v službi domovine, 2. – dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Defensor, 2007. ISBN: 978-961-6177-13-9.
3. Korošak, V.: *General Maister, 1874-1934, legenda, resničnost in ponos*. Nova Gorica: Educa, 2009. ISBN: 978-961-6753-12-8
4. Potočnik, D.: *Zgodovinske okoliščine: delovanja generala Rudolfa Maistra na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju*. Ljubljana: Koščak, 2008. ISBN: 978-961-92252-7-1
5. »Črna vojska«, nje namen in sestava. V: *Slovenski gospodar*, 10. marec 1887, letnik 21, številka 10, stran 73-74.
6. Cvirn, J. in Studen, A. *Zgodovina 3: Učbenik za tretji letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2010. ISBN: 978-96-102-0112-0
7. Dolar, A. »Kaj nam je pomenil general Maister kot vojak.« *Kronika slovenskih mest, letnik 8.*, številka 4 (1934), str. 262 - 264. Digitalna knjižnica Slovenije (online). Pridobljeno 2. 2. 2012 na spletni strani: www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-OOZ850MG
9. »General Rudolf Maister.« *Slovenski gospodar*, letnik 70, številka 44 (01.11.1936). Digitalna knjižnica Slovenije (online). Pridobljeno 2. 2. 2012 na spletni strani: www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-LA4ND9NE
10. Ocvirk, A. »Nekrolog; Ob smrti generala Rudolfa Maistra.« *Ljubljanski zvon*, letnik 54, številka 7 (1934). Digitalna knjižnica Slovenije (online). Pridobljeno 2. 2. 2012 na spletni strani: www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-R4ODEBVZ
11. Maister, Rudolf. »Prevzem mestne uprave v Mariboru, dne 2. januarja 1919.« *Kronika slovenskih mest*, letnik 1, številka 3 (1934), str. 227 - 231. Digitalna knjižnica Slovenije (online). Pridobljeno 2. 2. 2012 na spletni strani: www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-VE9274QD
12. Boji za severno slovensko mejo in general Rudolf Majster. *Vojaški muzej slovenske vojske* (online). Pridobljeno 12. 2. 2012 na spletni strani: www.vojaskimuzej.si/razstava/razstava.aspx?item=1&page=1

Viri slikovnega gradiva:

Slika 2: Maistrov portret; castni.kamnik-perovo.si/maister/index.php

Slika 2: General Rudolf Maister na naslovnici *Naše slike*; www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-LA4ND9NE

Slika 3: Maister na mrtvaškem odru; finance.si/168805/Slovenija_generala_Rudolfa_Maistra

Slika 4: Rudolf Maister, domobranski poročnik (odlok, 27. 10. 1895); www.vojaskimuzej.si/razstava/razstava.aspx?item=1&page=4

Slika 5: Maister ob pregledu čet v Mariboru; stareslike.cerknica.org/2010/03/18/1934-unc-rudolf-maister-1/

OSNOVNA ŠOLA VIČ, Abramova 26, 1000 Ljubljana
Telefon: 01/256-61-61 Fax: 01/256-61-62, E-mail: os.vic@guest.arnes.si
Ljubljana, 1. 6. 2012

RAZPIS 3. nagradnega literarnega natečaja »Moja rodna domovina«

Ob razmišljanju in pregledovanju vzgojno-izobraževalnih vsebin učnih predmetov, se človek vpraša, ali ob vsem predvidevanju in pozitivnem odnosu do globalizacije pa vendarle vseeno razmislimo, ali dovolj cenimo in poznamo svojo zemljo, svojo domovino. Menim, da svojo zemljo premalo cenimo in spoštujemo in tu ne mislim na mladostnike.

Namen natečaja je, da spregovorimo o ljubezni, spoštovanju, o razumevanju do sočloveka, do svoje zemlje. Vprašajmo se, ali enako govorimo tudi o prostoru, v katerem smo se rodili, v katerem živimo, kjer smo srečni in zadovoljni. Kako sem ponosen na ta prostor, spoštujem materin jezik in ga želim ohraniti, kakor so ga ohranjali naši predniki.

Če svoje zemlje ne čuvam, spoštujem, je tudi čistiti ne morem. Ob tem razmišljanju sem se odločila in predlagala, da razpišemo literarni natečaj za učence od 6 – 9 razreda osnovnih šol na temo »Moja rodna domovina«, ki bo letos potekalo že tretje leto.

Vsa leta tesno sodelujemo s koordinacijo domoljubnih in veteran-skih organizacij. Odziv učiteljev in učencev osnovnih šol je bil že prvo leto presenetljiv. Leta 2010 smo imeli zaključno prireditev v Ljubljani na Prešernovem trgu, leta 2011 pa so že potekale prireditve v Ljubljani, Lenartu, Cerkljah na Gorenjskem in v Hrastniku, za kar se ravnateljem iskreno zahvaljujem.

V tem letu bo zaključek in podelitev nagrad 19. junija. Ob zaključku natečaja na prireditvi dobijo nagrajeni učenci priznanje in medaljo.

Ana Vehar, ravnateljica

Pesem o domovini

*Ponosni smo,
da vroče ljubimo
in da po dolgih letih zatiranja,
dobili čisto svojo smo – Republiko Slovenijo.*

*Pa naj nas kličejo, kakor želijo,
pa naj trdijo, kar velijo,
mi ponosni smo na svojo domovino.*

*Zato s ponosom dvignimo zdaj čaše,
da nazdravimo državi,
na katero vsi ponosni smo – Republiko Slovenijo.*

*Eva Stražišar, 7. d
OŠ Brezovica pri Ljubljani
Brezovica pri Ljubljani*

Delo Društva generala Maistra Celje v letih 2009–2011

Franc Svetelj

Na ustanovnem zboru je bilo dne 14. 3. 2009 ob 16. uri na I. gimnaziji v Celju izvoljeno naslednje vodstvo: mag. Anton Šepetavc (predsednik), Maks Klemen, prof. (podpredsednik), Breda Arnšek, dipl. obramboslovka (tajnica), Špela Tratnik, oec. (blagajničarka) in Uroš Arnuš, prof., Silvo Ovčar, prof. in Branko Bezgovšek, el. teh. (člani).

Eno od najpomembnejših nalog (čimprejšnja ureditev formalnega statusa društva) je dobil predsednik, ki je bil na tej seji imenovan tudi za zakonitega zastopnika DGM Celje. Statut društva smo pripravili in celotno dokumentacijo oddali na Upravo enoto Celje, ki je Društvo generala Maistra Celje registrirala in potrdila dne xxxx. Sledila je še ureditev formalnosti na Davčni upravi Republike Slovenije.

Potem ko smo uredili začetne formalnosti, smo izvedli naslednje aktivnosti (navajam le bolj odmevne in številčnejše, ne pa tudi sestankov ali prireditev, ki sem se jih udeležil le kot predsednik oz. predstavnik društva):

- januar 2010: v Narodnem domu smo za vse tretješolce I. gimnazije v okviru državljsanske vzgoje (OIV) organizirali odmevno "Učno uro zgodovine". Pobudo je dal in prireditev vodil Anton Petelinšek, novinar Radia Slovenija, gostje: brigadir Viki Krajnc, poveljnik celjske TO v času osamosvojitvene vojne, bivši poslanec DZ iz Maribora Rudi Moge, p. Karel Gržan in drugi ...
- 5.2.2010: V okviru tradicionalnega Kulturnega maratona I. gimnazije smo pripravili okroglo mizo "Domovina, domoljubje,

narodna zavest". Moderator sem bil Anton Šepetavc, gostje pa mag. Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev generala Maistra, Srečko Križanec, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo Štore, Franci Bevc, predstavnik Združenja Sever, Vitko Roš, član Izvršnega odbora ZDGM, Boštjan Baš, major Slovenske vojske ...

- 24.2.2010: Sodelovali smo na vsakoletni proslavi v spomin na Karla Destovnika Kajuha. Nastopili so pevci in recitatorji s I. gimnazije, slavnostni govornik pa sem bil Anton Šepetavc (govor je v Celju zelo odmeval, saj sem bil zanj v tedniku Celjan uvrščen na tedensko lestvico Naj Celjanov);
- 25.3.2010: Občni zbor Društva generala Maistra Celje; razprava je tekla o možnostih požitve in osvežitve dela društva, predsednik pa je zaradi prezaposlenosti in zavedanja, da bi društvo moralo delovati še bolj intenzivno, ponudil svoj odstop, a ga zbor ni sprejel;
- 29.3.2010: Ob Maistrovem rojstnem dnevu (29. 3. 1874) smo legendarnemu generalu poklonili spominsko ploščo na pročelju I. gimnazije v Celju. Ploščo je financirala I. gimnazija, slovesno pa sva jo odkrila Anton Šepetavc in Stane Rozman, podžupan Mestne občine Celje;
- 19. – 21.5.2010: V prostorih šole je bila razstava "General Rudolf Maister". Postavili smo jo v sodelovanju z Vojaškim muzejem Slovenske vojske;
- 23.12.2010: Na celjski železniški postaji smo sodelovali na prire-

ditvi "Pozdrav Slovincem ob 20-letnici odločitve za samostojno Slovenijo". Kulturni program so pripravili dijaki I. gimnazije v Celju;

- 18.2.2011: Znova smo sodelovali na proslavi ob obletnici Kajuheve smrti pred I. gimnazijo. Program je pripravila I. gimnazija v Celju;
- 7.4.2011: Sodelovali smo na osrednji proslavi praznika Mestne občine Celje pri spomeniku Vojna in mir na gledališkem trgu. Proslava je bila v znamenju 20-letnice osamosvojitve. Slavnostni govornik je bil načelnik Generalštaba Slovenske vojske mag. Alojz Štajner, v kulturnem programu pa je nastopil pevski zbor I. gimnazije v Celju.
- 8.4.2011: Nogometni turnir veteranov v počastitev 560-letnice mesta Celje, 20-letnice osamosvojitve in v spomin na generala Maistra; organizatorji: Slovenska vojska, I. gimnazija, Društvo generala Maistra Celje in Mestna občina Celje; sodelovalo je 8 ekip: Ministrstvo za obrambo RS, Mestna občina Celje, reprezentanca brezdomcev Slovenije, reprezentanca športnih novinarjev Slovenije, reprezentanca slovenskih županov, ekipa profesorjev I. gimnazije, ekipa bivših znanih športnikov dijakov I. gimnazije in ekipa drugih celjskih srednjih in osnovnih šol.

Hkrati je v učilnicah, telovadnici in na ploščadi pred šolo potekala predstavitev Slovenske vojske in Policije. Poklicni vojaki in policisti so dijakom predstavili opremo in oborožitev

vojske in policije, poklic vojaka oz. policista, pogodbeno rezervo, prostovoljni vojaški rok ter možnosti štípendiranja. Dijaki so si ogledali tudi film Slovenija na barikadah. Na koncu je sledil še pogovor z udeleženci osamosvojitvene vojne.

Ves čas je društvo odlično sodelovalo s I. gimnazijo v Celju, kjer ima za zdaj svoj domicil, Glasbeno šolo Celje, Mestno četrtjo Kajuh, Mestno občino Celje ter drugimi celjskimi domoljubnimi društvi in združenji: Združenjem borcev za vrednote NOB Celje, Območnim združenjem veteranov vojne za Slovenijo Celje, Združenjem veteranov vojne za Slovenijo Štore, Policijskim veteranskim društvom Sever Celje in Društvom vojnih invalidov Celje. Z njimi vsako leto podpišemo listino o medsebojnem sodelovanju (letos smo jo v začetku oktobra).

Izjemno dobro, koristno in kontinuirano smo sodelovali s Slovensko vojsko in Policijo.

Problemi so bili pri vzpostavitvi tesnejšega sodelovanja z Zvezo društev generala Maistra, ki domuje v Ljubljani, organizira pa – v povezavi

z mestnimi in območnimi društvi – srečanja in prireditve ob različnih priložnostih po vsej Sloveniji. Žal se zaradi prezaposlenosti teh prireditev nisem mogel udeleževati, se je pa enega sestanka v Ljubljani na mojo pobudo in prošnjo udeležil prof. Klemen, sicer podpredsednik Društva generala Maistra Celje.

Končna ocena:

Ni dvoma, da društvo ni uspelo uresničiti vseh pobud, danih na občnem zboru 25. 3. 2010, se je pa v teh dobrih dveh letih vendarle formalno postavilo na noge in se z drugimi celjskimi domoljubnimi društvi uspešno povezovalo. Najvidnejši rezultat minulega obdobja je zagotovo spominska plošča generalu Maistru, sploh prvi pomnik njegovemu spominu in delu v Celju, kjer je v letih pred prvo svetovno vojno služboval. Najuspešnejše pa je društvo nedvomno bilo pri ozaveščanju mladih. To pa se mi kot predsedniku zdi tudi najvažnejše, saj na mladih svet stoji, slovenstvo pa nič manj. Prepričevati prepričane je lahko, je pa tudi vprašanje, koliko je smiselno.

Moja domovina

*Lepa naša domovina:
tja do neba,
do zvezd,
do samega sonca,
tja, do prostranega vesolja.*

*Polja polna so pšenice,
v gorah ogromno zelenice,
v gozdovih so tudi mušnice
in nikakor ne smemo mimo cvetlic,
ki kronajo njen travniški blišč.*

*Te naše gore lepe
in zelene trate mete,
bezeg dišeč kakor rožni cvet
ter planika, ki v gorah nam mežika.*

*Slovenija polna je gozdov,
teh nesmrtnih je rodov,
a žalost in nesreča
na Slovenijo prežita.
Gozdov je manj in manj,
kot naših je otroških sanj.*

*Imamo veliko očarljivih rek,
ki tečejo skozi naš dom lep.
Bistra Sava,
lepa Soča,
sanjava Drava.*

*Slovenija takšna lepotica je
in nikar ne spremenimo je.*

**Laura Podobnik, 7. a
OŠ Trzin
Trzin**

Moja rodna domovina

Dom in domovina. Dve besedi, ki marsikomu prineseta smeh na obraz in toplino v srce. Meni pomenita srečo, varnost, zavetje pred nevihto, toplo dlan, ponos v srcu. Moja rodna domovina, Slovenija, mi pomeni veliko. Danes, ko to pišem, sem srečen, da lahko izpovem čustva domovini, v kateri bivam in za katero živim.

Ponosen sem na to, da živim v majhni deželi na južni strani Alp, ki v svetu ni povsem poznana. Mnogi jo marsikdaj zamenjujejo celo s Slovaško. Pa nič ne de. Kljub svoji majhnosti premore tako veliko srce, da vsakogar sprejme z odprtimi rokami. Ponosen sem na to, da sem se rodil v osrčju Prekmurja in Prlekije, v ravnini tik ob Muri. V davni je deroča reka utirala svojo strugo zdaj na levo, zdaj na desno in odlagala mivko z rodovitno zemljo. Zrasli so listnati gozdovi, ki jim je prijala črna močvirnata zemlja. Regljale so žabe, gnezdele so štoklje in prinašale mnogo otrok. Kjer je voda, je življenje. Danes je struga reke upadla, manj je žab, štokelj in otrok. Ostala pa je pokrajina, ki zaživi ob prvih spomla-

danskih sončnih žarkih, in pod drevesi ob Muri zacveti na tisoče belih zvončkov ... Iz leta v leto več. Nastane kontrast; voda v Muri rjavocrna in obrežje, odeto v belino. Tu imam svoj dom, prijatelje, najdražje. Tu je prostor, kamor se lahko umaknem ob bolečini, in hkrati prostor, v katerem se počutim varnega. Tu sta se rodili moja ljubezen in spoštovanje. Tukaj sem pridobil razumevanje do soljudi, se naučil maternega jezika, na katerega sem tako ponosen. Na slovenščino sem ponosen, ker je posebna, ker je naša, tvoja, moja; želim, da bi jo še dolgo ohranili. Ljudje se v času svojega življenja namreč tudi selimo – eni v krogu lastne države, spet drugi izven nje; nekateri se v tujini celo ustalijo. Nekateri ob tem pozabljajo, od kod prihajajo, pozabijo na materni jezik, pozabijo na to, da so bili nekoč del vseh nas, del naše domovine. Tako z

*Rihard Küplen, 9. b
OŠ Radenci
Radenci*

vsakim človekom izgubljam del naše kulture, naše zavesti. Stori mo ponovno pogumnejši korak k ohranjanju naše kulture! Bodimo ponosni na to, kje smo doma.

Združimo se, kot so to nekoč že storili! Nekoč so ljudje preivali celo kri, da imamo sedaj to, po čemer so hrepeneli – našo domovino. Eni so se bojevali, drugi so bežali. Otroci so jokali, starejši trepetali, a vsi so nad grozotami kričali. Umirajoči vojaki so trpeli, ljudje v grobove padlih strmeli. A bilo jim je v čast, saj so branili svojo last.

Izborili so nam svobodo in dolga leta nam je bilo lepo. A v tem času gre spet marsikaj narobe. Politične vojne, podtikanja, prevare nam spet dajejo črn pečat. Za seboj puščajo umazano sled, ki je ne bo moč zlahka očistiti. Očitno se iz zgodovine nismo dovolj naučili.

Ne bodimo ovčke, ki se bojijo političnih volkov in državnih veljakov. Stopimo skupaj, saj gre za narodno zavest! Ne dovolimo, da nam jemljejo in prodajajo to, za kar so se naši dedki in babice s ponosom borili – mojo, tvojo, našo domovino!

Moja domovina; svobodna Republika Slovenija

Malo pred 96. rojstnim dnevom dr. Nika Sadnikarja, častnega občana občine Kamnik in častnega člana ZDGM, je v sredo, 11. aprila 2012, v Matični knjižnici Kamnik v okviru občinskega praznika potekala slovesnost ob prevzemu donacije, ki jo je ta ljubitelj kamniške zgodovine, še posebej izročil rojaka Rudolfa Maistra, poklonil svojemu rojstnemu mestu.

Kot je v svojem izvedenskem mnenju zapisal sodni izvedenec za knjižno in rokopisno gradivo,

je celotna zbirka, ki obsega 214 enot, vsebinsko pestra in vsebuje gradivo od 16. do 20. stoletja. Posebnost zbirke so primerki iz brežiškega in kamniškega samostana. Gradivo je pretežno v nemščini, starejše v latinščini, ostalo v slovenščini in nekaj primerkov v angleščini. Znanstvena in strokovna dela so predvsem s področja medicine in naravoslovja, močno pa je zastopana tudi likovna umetnost, vendar pretežno z bolj popularnimi deli, kar nakazuje prejel ljubiteljski kot strokovno znanstve-

ni interes. Zanimivi so tudi primerki starejših leksikonov in jezikovno učbeniških del. Z gledišča slovenske kulturne zgodovine sta dragoceni Kopitarjeva in Metelkova slovnica in primerki starejših molitvenikov.

V celoti gledano je največji pomen Sadnikarjeve zbirke prav v njeni kulturno-zgodovinski vrednosti, še poudarja dr. Glavan.

Mag. Breda Podbrežnik, direktorica kamniške Matične knjižnice, pa je ob tej priliki poudarila, da je

darilo častnega občana kamniški knjižnici priznanje, da jo ugledni Kamničani in drugi prepoznajo kot prostor, kjer se srečujeta kultura in ljudje, zato ima kulturna dediščina v knjižnici pomembno vlogo. Darilo dr. Sadnikarja je tudi izraz zaupanja v to ustanovo in njen pomen v kamniški občini.

Kot je v svoji predstavitvi najstarejših tiskov v kamniški Matični knjižnici zapisal dipl. zgodovinar Andrej Kotnik, je kamniška knjižnica s Sadnikarjevo donacijo dobila

tudi svoj nov najstarejši tisk. Gre za dve latinski čitanki, namenjeni učenju latinščine, tiskani v Lyonu leta 1534 in 1555.

Sadnikarjevo knjižno zbirko bodo v kamniški Matični knjižnici hranili v za ta namen obnovljenih hrastovih

omarah iz nekdanje knjižnice v Kolodvorski ulici.

Marjan Šarec, župan občine Kamnik, in mag. Breda Podbrežnik, direktorica MK Kamnik, sta izrekla častnemu občanu dr. Niko Sadnikarju vse priznanje in zahvalo za plemenito dejanje donacije dragocenega knjižnega gradiva v obliki diplome, ki so jo darovalcu, ta je bil zaradi bolezni odsoten, izročili na njegovem domu na Šutni.

*Anamarija Rupnik, 9. b
OŠ Cerklje na Gorenjskem
Radenci*

Dr. Niko Sadnikar, častni član ZDGM in občine Kamnik, poklonil Kamniku zbirko starih knjig

Franc Svetelj

Malo pred 96. rojstnim dnevom dr. Nika Sadnikarja, častnega občana občine Kamnik in častnega člana ZDGM, je v sredo, 11. aprila 2012, v Matični knjižnici Kamnik v okviru občinskega praznika potekala slovesnost ob prevzemu donacije, ki jo je ta ljubitelj kamniške zgodovine, še posebej izročil rojaka

Rudolfa Maistra, poklonil svojemu rojstnemu mestu.

Kot je v svojem izvedenskem mnenju zapisal sodni izvedenec za knjižno in rokopisno gradivo, je celotna zbirka, ki obsega 214 enot, vsebinsko pestra in vsebuje gradivo od 16. do 20. stoletja. Posebnost zbirke so primerki iz brežiškega in kamniškega samo-

stana. Gradivo je pretežno v nemščini, starejše v latinščini, ostalo v slovenščini in nekaj primerkov v angleščini. Znanstvena in strokovna dela so predvsem s področja medicine in naravoslovja, močno pa je zastopana tudi likovna umetnost, vendar pretežno z bolj popularnimi deli, kar nakazuje prej ljubiteljski kot strokovno znanstve-

Listina o zahvali za donacijo, ki sta jo podpisala župan Marjan Šarec in mag. Breda Podbrežnik, MK Kamnik

Dr. Niko Sadnikar in mag. Breda Podbrežnik ob podpisu pogodbe o knjižni donaciji.

Maketa je po izbiri materialov ter načinu izdelave unikat in prvi tovrstni prikaz delovanja presihajočega jezera, hkrati natančno ponazarja stanje v naravi, prikazuje nastajanje in presihanje jezera z vsemi pritoki, ponori, požiralniki – točno tako kot v resničnem naravnem okolju. Ob prikazu vodnega sistema na maketi spremljamo tonske posnetke življenja na Cerkniskem jezeru – občutimo vso naravo (voda, ptice, živali,...) v sorazmehu z vodnim prikazom na maketi.

Maketa je avtorsko delo velikega ljubitelja in poznavalca Cerkniskega jezera Vekoslava Kebe. Po mnenju strokovnjakov je stvaritev, ki predstavlja s svojo celostno izdelanostjo rezultat avtorjevega osebnega ustvarjanja, vse pa se izoblikuje v njegovi pripovedi, ki jo predočja dogajanje na maketi o življenju narave Cerkniskega jezera.

Edinstveni prikaz služi tako turističnemu, izobraževalnemu kot kulturnemu namenu.

Nadaljnji razvoj

Vekoslav Kebe je maketo izdelal leta 1993 v sodelovanju z različnimi strokovnjaki in tako v projekt vključil tudi domačine. Skupaj z maketo je rasla in se uresničila tudi ideja o multivizijski predstavitvi Cerkniskega jezera v štirih letnih časih z naslovom »Jzeru je, jzera nej«, kjer v sliki ob spremljavi glasbe in komentarja spoznamo po-

MUZEJ CERKNIŠKEGA JEZERA JEZERSKI HRAM
Dolenje Jezero 1E, 1380 Cerknica, Slovenija

ŽIVA MAKETA
MULTIVIZIJA
ETNOLOŠKI PARK CERKNIŠKO POLJE

TEL/FAX : +386 (0)1 709 40 53
e-mail: jezerski.hram@siol.net
www.jezerski-hram.si

dobe jezera ter življenja ob jezeru v štirih letnih časih, skozi objektiv domačina, ki jezero spremlja od malih nog. Maketo dopolnjuje še literatura, zapisi domačih in tujih strokovnjakov o raziskovanju Cerkniskega jezera, stari zemljevidi in karte ter etnološke zanimivosti. Hranimo tudi prvo karto vseh ledinskih imen in starih hišnih imen celotne cerkniske doline ter karte jam v zalivu Vodonos in Rešeto.

Etnološki park Cerknisko polje – nova pridobitev

Cerknisko polje z jezerom je s svojo edinstveno lastnostjo nastajanja in presihanja ljudi, ki so tu živeli, posebej zaznamovalo. Prebivalci so skozi stoletja izoblikovali prav poseben način življenja: lovili so ribe, izdelali so si posebne drsalke, žagali led, čolnarili po jezeru, kosili travo, preko jezera tovorili les. V zgodovini so se izoblikovali ne samo različni predmeti in orodja,

ki so specifična za življenje ob in z jezerom, ampak tudi tehnike in načini izdelave ter uporabe le teh. Danes se te pomembne dediščinske zasnove življenja ob Cerkniskem jezeru izgublajo, kar je tudi povod za oblikovanje Etnološkega parka Cerknisko polje, preko katerega želimo ohraniti bogato kulturno dediščino območja Cerkniskega jezera.

To je nova pridobitev muzeja, v njem so prikazani in opisani najbolj značilni predmeti, ki so jih uporabljali prebivalci ob Cerkniskem jezeru. V Etnološkem parku Cerkniskega polja so zbrani vsi pripomočki za stari način ribolova, več vrst starih lesenih drsalk, čoln drevak, pribor za rezanje in spravilo ledu, kozolec, vozovi, razna orodja...

Del zbirke tvorijo tudi male lesene makete, ki predstavljajo prevoz lesa, sena in živine preko jezera.

TLAK KOT ZADNJI DETAJL PRI GRADNJI

Z izbiro tlaka si vse prevečkrat povzročamo nepotrebne skrbi in dvome, tako pri novogradnjah kot pri rekonstrukcijah. Za lažjo izbiro, tako estetsko kot funkcionalno, smo vam na voljo.

Podjetje ART DECOR 2000 d.o.o. deluje od leta 2000. Naša glavna primarna dejavnost je izvedba industrijskih in dekorativnih epoksidnih oz. poliuretanskih tlakov po sistemu ARTFLOOR ter sanacija tlakov.

Prednost naših proizvodov pred drugimi talnimi oblogami je predvsem:

- monoliten enoten videz (brez fug in dilatacijskih stikov),
- hitra izvedba, hitro sušenje in posledično predčasna uporabnost tlaka,
- nanašanje na manj suhe podlage (vlažnost podlage do 4%),
- enostavno čiščenje in vzdrževanje,
- odpornost na kemikalije
- ni vodovpojen, kar pomeni, da tak tlak ne sprejema in ne oddaja vlage,
- unikatna dekorativna izvedba (logo podjetij, družinski motivi, vtisnjeni v tlak,...)

Epoksidni oz. poliuretanski tlak je tako rekoč uporaben v vseh bivalnih in pomožnih prostorih (dnevni prostori, kuhinje, kopalnice, balkoni, garaže, spalnice, kurilnice, pralnice, ...)

Seznam referenc:

- Hala 8, ADK
- Odelo
- Kristian Styling
- Ledas
- Spodnji grad Celje
- ES Koper
- Poslovni objekt Komenda
- Opifex
- OŠ Kranjska Gora
- Muzej Celje
- Poslovni prostori Hella
- poslovni objekti
- proizvodne hale
- privatne stranke

V sklopu našega strokovnega svetovanja in ogleda na objektu oz. na domu vam predstavimo možnosti izvedbe, vzorce in tehnične rešitve.

ART DECOR 2000

ART DECOR 2000, d.o.o.
Celovška c. 317
1000 Ljubljana

Janez Poš, dipl. inž. grad.

janez.pos@artdecor2000.si

Tel.: 00386 (0) 51 376 177
Tel.: 00386 (0) 1 50 05 342
Faks: 00386 (0) 1 50 05 360

Naši zavarovanci spijo bolje

So najbolj zadovoljni s hitrostjo in poplačilom škode

P. U. T. I. C. I. S.

ADRIATIC SLOVENIJA Zavarovalna družba d.d., Ljubljanska cesta 3a, 61000 Koper / Foto: Filip Jazbec

Uradna zavarovalnica

TEAM SLOVENIA

Naši zavarovanci so najbolj zadovoljni s hitrostjo reševanja in višino poplačila škode.*
Nam najbolj zaupajo, ker imamo odgovoren odnos do zavarovancev in svojega dela.
V iskanju novih naprednih storitev in izboljšav pa smo vedno budni.

*Vir: raziskava Zavarovalniški monitor 2011

www.adriatic-slovenica.si

AdriaticSlovenica

Zavarovalna družba d.d. • Članica Skupine KD Group

NOVE DIMENZIJE VARNOSTI

O Knežjem kamnu

dr. Janko Prunk

Ozelo pomembnem simboličnem objektu slovenske zgodovine, o knežjem kamnu, vlada med Slovenci precejšna zmeda, čeprav je bil upodobljen na prvi slovenski valuti in je tudi danes na slovenskem evro kovancu za 2 centa.

Knežji kamen, spodnji del jonskega stebra iz antičnega Virunuma, obrnjen navzgor, je v zgodnjerednjeveški državi Karantaniji služil kot obredni stol pri postavitvi-ustoličenju vladarja-deželnega kneza.

Kneza je v svobodni Karantaniji od leta 662 izbirala skupščina vseh zbranih svobodnih ljudi in je bil eden najbolj demokratičnih postopkov postavljanja vladarja v zgodnjerednjeveški Evropi. Po notranji podreditvi slovanske Karantanije frankovski državi in frankovskemu socialnemu redu po letu 820 se je obred ustoličevanja deželnega upravitelja, oziroma vojvode spremenil v toliko, da so pri njem namesto celega zbora svobodnjakov sodelovali le kosezi, potomci nekdanjega oboroženega knežjega spremstva, ki so ostali svobodni na svobodni kmetiji tudi po zlomu slovanske karantanske družbe. Kosezi so bili naseljeni največkrat skupaj v samostojnih naseljih širom Slovenije.

Obred je opisan v treh srednjeveških virih iz 14. stoletja, iz katerih je moč rekonstruirati njegov potek. Na travniku pri Krnskem gradu, središču Karantanije, je stal knežji kamen. Ob ustoličenju kneza se je nanj v svobodni kneževini usedel nek svoboden Karantanec v kmečki obleki in temu se je približal bodoči knez oziroma vojvoda s svojim spremstvom. Knez oziroma vojvoda je bil v kmečki obleki. Kmet oziroma kosez je prišelka nagovoril v slovenskem jeziku in ga izprašal, če pozna običaje dežele, če bo pravičen sodnik in vladar. Ko je prišlek na to vprašanje pritrdilno odgovoril, mu je sedeči prepustil mesto na knežjem kamnu kot sebi enakemu

in mu s tem simbolično izročil oblast v deželi. Knez se je kmetu oziroma kosezu zahvalil z darilom konja in marogastega bika. V fevdalni podložni Karantaniji v okviru frankovske države in potem Svetega rimskega cesarstva je bil obred ustoličevanja le simbolični akt sprejema oblasti, ki je simboliziral posebni slovanski značaj dežele in neke posebne pravice, ki jih je gojilo in bilo zanje zainteresirano plemstvo dežele. Pravo podelitev oblasti deželnemu oblastniku-vojvodi je napravil cesar. Novi deželni oblastnik v Karantaniji-Koroški je po simboličnem obredu ustoličevanja na knežjem kamnu odšel na Gosposvetsko polje, kjer se je usedel na drug kamniti prestol, vojvodinski stol, ki je imel obliko pravega prestola in z njega podeljeval ali potrjeval deželnemu plemstvu njihove fevde. Takšen obred se je ohranil vse do visokega srednjega veka, do leta 1414, ko je bil ustoličen vojvoda Ernest Železni iz Habsburške dinastije.

Obred je v svojem času vzbujal zanimanje in začudenje kronistov. Iz srednjeveških opisov ga je spoznal tudi francoski pravni zgodovinar in teoretik Jean Bodin v 16. stoletju, ki ga je kot praktični primer kontraktualne pogodbe med ljudstvom in vladarjem vključil v svoje veliko pravno delo o državi. Iz Bodinove knjige je ustoličenje poznal tudi slavni ameriški državnik, pisec Deklaracije o neodvisnosti in poznejši ameriški predsednik, in ga cenil kot primer demokratične podelitve oblasti.

Ustoličevanje je proučevalo kar nekaj zgodovinarjev nemške in slovenske narodnosti od konca 19. stoletja do danes. Prvi je obred opisoval P. Puntchart leta 1899, v 20. stoletju pa so se mu posvečali tudi trije slovenski zgodovinarji, L. Hauptman, B. Grafenauer in P. Štih. Zaradi kmečkih arhaičnih potez obreda so bili vsi moderni raziskovalci mnenja, da izhaja iz predfevdalnega časa gentilne uredi-

tve Karantancev, torej pred prihodom germanskih Bavarcev in Frankov, ki so ob prevzemu oblasti nad Karantanijo že živeli v zgodnjefvdalni ureditvi. Podobnega obreda, kot je ustoličevanje Koroških vojvod, tudi ni zaslediti pri nobenem germanskem ljudstvu.

Bogo Grafenauer nam je na predavanjih iz slovenske srednjeveške zgodovine pripovedoval, da so arheologi na začetku 2. svetovne vojne našli podoben prestol, ki naj bi služil ustoličevanju deželnega poglavarja, pri Čehih na Hradčanih. Ker to ni šlo v kontekst nemške nacionalistične zgodovine, so arheološko najdišče zasuli. Danes vemo, da so podoben obred karantanskemu ustoličevanju izvajali Kelti na Irskem. Verjetno ima v mislih to Peter Štih, ko omenja, da so pri karantanskem obredu simbolični motivi še starejši od karantanskih. V Karantaniji je bilo ob prihodu Slovanov tudi še kar precej starega romaniziranega keltskega prebivalstva. Toda vse to so hipoteze.

Slovenska zgodovina pa mora na nek način upoštevati koncepcijo v slovanskem, to je protoslovenskem?? značaju Karantanije, ki jo je postavil utemeljitelj slovenskega znanstvenega zgodovinopisja, vsestransko razgledani in globokomni premišljevalec narodne problematike Anton Tomaž Linhart. Linhart je konec 18. stoletja v svoji knjigi Poizkus zgodovine Kranjske in ostalih slovanskih dežel Avstrije v Karantaniji gledal temelj slovenskega narodnega razvoja in pravičo Slovencev do samouprave.

Torej Slovenci mirne duše lahko za svoj simbol uporabljamo tudi knežji kamen, ki so ga koroške oblasti sredi 19. stoletja s Krnskega gradu prenesle na dvorišče deželne hiše v Celovcu, nato leta 1870 v njegovo slavnostno dvorano. Leta 1905 je bil prestavljen v Deželni koroški muzej, od tam pa ga je deželni poglavar Haider prestavil v poslopje deželne vlade.

Prekmursko društvo Generala Maistra Črenšovci

Mateja Zelko, predsednica Prekmurskega društva generala Maistra Črenšovci

Ob državnem prazniku združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom 17. avgusta 2011 smo v Črenšovcih znova dokazali, da smo od nekda tu veseli, ponosni, domoljubni lidje. Ponosno, dostojno in kulturno smo obeležili državni praznik z osrednjo prireditvijo za nič evrov, s slavnostnima govornikoma dr. Jankom Prunkom in županom občine Črenšovci gospodom Antonom Törnarnjem. Na Dolnji Bistrici je bila svečanost ob prenosu posmrtnih ostankov Maistrovega bor-

ca, duhovnika in publicista Jožefa Godine, na domače pokopališče. Organizirali smo okroglo mizo z naslovom Kultura v vlogi ohranjanja in krepitve občutka domoljubja v Prekmurju in Sloveniji, katero so s svojimi prispevki obogatili dr. Marko Jesenšek – O pomenu jezika za utrjevanje narodne identitete, dr. Dragan Potočnik – O zgodovinskih okoliščinah priključitve Prekmurja k matični domovini, mag. Milan Lovrenčič – O smotru delovanja društev generala Maistra, prof. Franci

Just – O prekmurski domoljubni in rodoljubni poeziji ter dr. Karel Bedernjak – O domoljubju kot etični in moralni vrednoti, ki nas zavezuje. Dr. Karel Bedernjak je duhovni pomočnik v Črenšovcih, v preteklih letih pa je služboval kot kaplan in župnik v različnih slovenskih in tujih krajih. Bil je tudi profesor na teološki fakulteti in sodnik na cerkvenem sodišču. Dr. Bedernjak se je izobraževal na domačih in tujih fakultetah, doktorat na področju moralne teologije pa je dosegel v Rimu.

Založena sredstva predstavljajo tudi obveznosti, ki jih še imamo člani domoljubnih in veteranskih organizacij, torej tudi društva naše Zveze DGM – en evro po članu.

Na seji Koordinacije smo se tudi usoglasili, da se spomenik poimenuje v Pomnik braniteljev slovenske zemlje, ki naj bi ga z vse slovenskim zborovanjem za mir, pod pokroviteljstvom predsednika države dr. Danila Tür-

ka odprli 17. septembra letos. Izrekli smo tudi priznanje in čestitke vsem, ki so odločujoče prispevali veliko svojega časa in moči ter sredstev, da je slovenski narod bogatejši za veličasten Pomnik.

Dolžnost članov, zlasti vodstev naših društev je, da se potrudimo zbrati dogovorjena sredstva in da aktivno sodelujemo pri oblikovanju muzejske vsebine, da bo vloga generala

Maistra in borcev za severno mejo dobila pomemben delež v prvem nadstropju. Po slovesnem odprtju pa načrtujemo obiske naših članov, soročnikov in prijateljev z željo, da čim več naših državljanov spozna veličino in vsebino pomnika domoljubja. Odločite se lahko tudi o donaciji v obliki kamnitih plošč in se tako vpišete v zgodovino nastajanja arhitekturnega lepota – kamnitega branika na Cerju.

